

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 7. novembra 1890.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar dr. Josip Poklukar in deželnega glavarja namestnik baron Oton Apfaltrern — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: eksccelencia knezoškof dr. Jakob Missia, Franc Šuklje, baron Beno Taufferer in Ignacij Žitnik. — Zapisnikar: deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika VII. deželnozborske seje dné 4. novembra 1890.
2. Naznanila deželnozborskega predsedstva.
3. Priloga 51. Poročilo deželnega odbora o gradbi nove deželnozborske vojašnice v Ljubljani.
4. Priloga 52. Poročilo deželnega odbora o zadevah gledé naprave zavoda za vzgojo gluhonemih in slepih.
5. Priloga 53. Poročilo deželnega odbora gledé poročstva čistega dohodka za dolenske železnice.
6. Volitev posebnega odseka sedem članov za pretresovanje poročila deželnega odbora gledé poročstva čistega dohodka za dolenske železnice.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu blazniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 24.).
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Franceta Spintre, nadučitelja v Kočevji, za pospeševanje ustanavljanja hranilnih in posojilnih zadrug.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji društva za varstvo avstrijske vinoreje v Badenu pri Dunaji za pokončevanje trtne uši.
10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji predstojništva Lichtenthurnove sirotišnice za zvikanje deželnih ustanov.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o § 5. letnega poročila, marg. št. 12, «Glavna bilanca in proračun loterijskega posojila glavnega mesta Ljubljane.»
12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji pogorelca Jerneja Habjana in drugih iz Babne Gorice za podporo.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnocestnega odbora Logaškega gledé podpore za zgradbo ceste Logatec-Rovte.
14. Ustno poročilo finančnega odseka o zgradbi dveh hiš za stanovanje paznikov prisilne delavnice (k prilogi 37.).
15. Ustno poročilo finančnega odseka o državnem prispevku k stavbnim stroškom razširjenja in prezidanja prisilne delavnice in ob obravnava z onimi deželami, katere uporabljajo ta zavod (k prilogi 41.).

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 7. November 1890.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Josef Poklukar und Landeshauptmann-Stellvertreter Otto Baron Apfaltrern. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Franz Šuklje, Benno Baron Taufferer und Ignaz Žitnik. — Schriftführer: Landschaftssecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der VII. Landtagsitzung vom 4. November 1890.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 51. Bericht des Landesausschusses betreffend den Bau der Landwehrkaserne in Laibach.
4. Beilage 52. Bericht des Landesausschusses über die Frage der Errichtung einer Taubstumm- und Blindenanstalt.
5. Beilage 53. Bericht des Landesausschusses betreffend die Garantie eines Reinertrages für die Untertrainer Bahnen.
6. Wahl eines Specialausschusses von sieben Mitgliedern zur Berathung des Berichtes des Landesausschusses, betreffend die Garantie eines Reinertrages für die Untertrainer Bahnen.
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Irrenhausfonds pro 1891 (zur Beilage 24).
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Franz Spintre, Oberlehrer in Gottschee, um Förderung der Errichtung von Spar- und Darlehenscassen-Vereinen.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Vereines zum Schutze des österreichischen Weinbaues in Baden bei Wien zur Bekämpfung der Reblaus.
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Vorsteherin der Lichtenthurn'schen Waisenanstalt um Erhöhung der Landesstipendien.
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über § 5 des Rechenschaftsberichtes, Marg. Nr. 12, «Hauptbilanz und Voranschlag des Lotterie-Anlehens der Stadt Laibach.»
12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Abbrändlers Barth, Habjan und Consorten von Babnagoriza um Unterstützung.
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Bezirksstrafenausschusses von Voitsch um Subvention für den Straßenbau Voitsch-Gereuth.
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses inbetreff der Erbauung zweier Wohnhäuser für die Aufseher der Zwangsarbeitsanstalt (zur Beilage 37).
15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses inbetreff des Staatsbeitrages zu den Kosten der Erweiterungs- und Adaptirungsbauten bei dem Zwangsarbeitshause und der Verhandlungen mit den die Anstalt mitbenützenden Ländern (zur Beilage 41).

16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva na Vrhniki gledé podpore za ondotno občinsko bólnico.
17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega svéta v Dolenjem Logatci gledé podpore za vzdrževanje šolske delarne.
18. Ustno poročilo finančnega odseka o dovršeni zgradbi dveh novih oddelkov v blaznici na Studenci (k prilogi 43.).
19. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji trga Cerknica, da se pošlje deželni inženir zaradi preiskave pitne vode.
20. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Josipa Tomazina, bivšega paznika v prisilni delavnici, za normalno provizijo.
21. Ustno poročilo upravnega odseka, zadevajoč brezplačni odstop nekaterih zemljiških parcel poleg deželnega muzeja Rudolfinuma za napravo javnega prostora (k prilogi 5.).
22. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji podobčine Rakitna zaradi podpore za zgradbo občinske ceste iz Rakitne do Borovnice
23. Ustno poročilo upravnega odseka o razširjanji trtne uši po Kranjskem (k prilogi 16.).
24. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji upravnega odbora Elizabetine otroške bólnice v Ljubljani za letno podporo.
25. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji učiteljev Postojnskega okraja za podporo za izdajo popisa tega okraja.
26. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji šolskih sester de Notre Dame v Trnovem za nagrado za poučevanje učenk v ročnih delih.
27. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Blejske za podporo letnih 300 gold. zdraviskemu zdravniku na Bledu.
28. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Frančiške Žitko, udove deželnega vratarja, za povišanje pokojnine.
29. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Magdalene Venedig, učiteljske udove, za miloščino.
30. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Matije Eppicha, glavnega odgonskega sprevodnika, za izvanredno podporo.
31. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani za podporo za zgradbo društvene hiše.
32. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Štefana Tomšiča, nadučitelja v Vipavi, za podporo za zdravljenje na kaki kliniki.
33. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Matije Jerina v Goričici za podporo vsled požara.
34. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole v Kočevji za podporo.
35. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 4. letnega poročila deželnega odbora: «Deželne podpore».
16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindevorstandes in Oberlaibach um Subvention für das dortige Gemeindepital.
17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Ortschulrathes in Unterloitsch um Subvention zur Erhaltung der Schulwerkstätte.
18. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Bau der zwei neuen Abtheilungen in der Irrenanstalt zu Studenz (zur Beilage 43).
19. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Marktgemeindevertretung von Zirknitz um Abordnung des Landesingenieurs behufs Untersuchung des Trinkwassers.
20. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Josef Tomazin, gewesenen Zwangsarbeitshaus-Ausschüßers, um Bewilligung der normalmäßigen Provision.
21. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die unentgeltliche Abtretung einiger beim Landesmuseum Rudolfinum gelegenen Grundparzellen zur Errichtung eines öffentlichen Platzes (zur Beilage 5).
22. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Subventionsgesuch der Untergemeinde Rakitna behufs Herstellung der Gemeindefraße von Rakitna bis Franzdorf.
23. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Verbreitung der Reblaus in Krain (zur Beilage 16).
24. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Verwaltungsrathes des Elisabeth-Kinderhospitals in Laibach um Gewährung einer Jahressubvention.
25. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerschaft des Bezirkes Adelsberg um Subvention für die Herausgabe einer Beschreibung dieses Bezirkes.
26. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Schulschwestern de Notre Dame in Dornegg um Remuneration für die Ertheilung des Unterrichtes in den weiblichen Handarbeiten.
27. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeindevorsteherung von Welbes um Bewilligung einer Subvention jährlicher 300 fl. für den Curarzt in Welbes.
28. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Franciäca Žitko, landschaftlichen Portierswitwe, um Erhöhung ihrer Pension.
29. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Magdalena Venedig, Lehrerswitwe, um Bewilligung einer Gnadengabe.
30. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Mathias Eppich, Hauptschubführers, um Bewilligung einer außerordentlichen Geldaushilfe.
31. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Katholischen Gesellenvereines in Laibach um Subvention für den Bau des Vereinshauses.
32. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Stefan Tomšič, Oberlehrer in Wippach, um Subvention zum Besuche einer Klinik.
33. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Abbrandlers Mathias Jerina in Goričica um Unterstützung.
34. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Schulausschusses der gewerblichen Fortbildungsschule in Gottschee um Bewilligung einer Subvention.
35. Mündlicher Bericht des Rechenschaftsberichts-ausschusses über den § 4 des Rechenschaftsberichtes des Landesauschusses: «Landesunterstützungen».

Seja se začne ob 10. uri 30 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo. Gospoda tajnika naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika VII. deželno-zborske seje dné 4. novembra 1890.

1. Lesung des Protokollés der VII. Landtags-sitzung vom 4. November 1890.

Tajnik Pfeifer:

(bere zapisnik VII. seje v nemškem jeziku — liest das Protokoll der VII. Sitzung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo kak popravek k ravnokar prečitanemu zapisniku? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Naznaniti imam, da mi je došlo več prošenj, in sicer izročam jaz sledeče prošnje:

R. I. Gymnasial-Direction in Gottschee bittet um einen Unterstützungsbeitrag für dürftige Schüler pro 1891.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Županstvo občine Studenec prosi podpore za pravo občinske ceste od Studenca do Radelske grasišine.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Schulz Ferdinand, Präparator am krainischen Landesmuseum Rudolfinum, bittet um Aufbesserung seiner Dienstesbezüge.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Der Herr Abgeordnete Braune überreicht die Petition der Sanitäts-Districts-Vertretung von Gottschee um Unterstützung bei Regelung der Frage der Errichtung des Spitals zu Gottschee.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Stegnar izroča prošnjo mestne občine Idrijske in občini Dole in Rovte, da bi se občinska cesta iz Idrije do nove ceste Logatec-Rovte zopet uvrstila med okrajne ceste.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Sedaj prestopimo na dnevni red, kateri obsega 35 točk in zato si usojam prositi gospode, da bodo kolikor mogoče kratki v razpravi in poročanju, da

moremo danes rešiti vse točke in nam ni treba prenašati dnevnega reda od ene seje na drugo.

Prestopimo torej k 3. točki dnevnega reda, to je:

3. Priloga 51. Poročilo deželnega odbora o gradbi nove deželnoobranske vojašnice v Ljubljani.

3. Beilage 51. Bericht des Landesauschusses betreffend den Bau der Landwehrkaserne in Laibach.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 52. Poročilo deželnega odbora o zadevah gledé zavoda za vzgojo gluho-nemih in slepih.

4. Beilage 52. Bericht des Landesauschusses über die Frage der Errichtung einer Taubstumm- und Blindenanstalt.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 53. Poročilo deželnega odbora gledé poročstva čistega dohodka za dolenske železnice.

5. Beilage 53. Bericht des Landesauschusses betreffend die Garantie eines Reinertrages für die Unterfrainer Bahnen.

Deželni glavar:

Gledé 5. točke moram omenjati, da priloga 53. še ni došla iz tiskarne, predlagam pa, ker je stvar nujna, da se vendar takoj reši v prvem branji.

Predlagam, da se stvar izroča posebnemu odseku za dolenske železnice.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. Volitev posebnega odseka 7 članov za pretresovanje poročila deželnega odbora gledé poročstva čistega dohodka za Dolenske železnice.

6. Wahl eines Specialauschusses von 7 Mitgliedern zur Berathung des Berichtes des Landesauschusses, betreffend die Garantie eines Reinertrages für die Unterfrainer Bahnen.

Deželni glavar:

V ta odsek predlaga deželni odbor volitev 7 članov. Želi kdo besede?

Poslanec Višnikar:

Prosim, da se gledé na velevažno zadevo voli v ta odsek 9 članov mesto 7, ker bode treba vsestranskega temeljitega razpravljanja in pretresanja.

Deželni glavar:

Pri tako važnem predmetu se bode ves slavní zbor udeležil razprave in vprašanje je le, koliko članov se ima voliti v odsek za dolenske železnice.

Ako nihče ne želi besede? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich), dal bodem v prvi vrsti na glasovanje spreminjalni predlog gospoda poslanca Višnikarja in prosim gospode, kateri so za to, da se voli posebni odsek 9 članov mesto 7, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, torej odpade glasovanje o predlogu deželnega odbora. Prosim gospode poslance, da se med séjo zgovoré, da se volijo članovi novega odseka koncem séje, in da se morebiti že jutri lahko prične pretresavanje o tem velevažnem vprašanji.

Sedaj prestopimo k 7. točki dnevnega reda, to je:

7. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu blazniškega zaklada za leto 1891. (k prilogi 24.).

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Irrenhansfonds pro 1891 (zur Beilage 24.).

Poročevalec Višnikar:

Poročati mi je o proračunu blazniškega zaklada za l. 1891. v prilogi 24. Finančni odsek je pregledal in pretresaval predloženi proračun, ter ga je v obče odobril. Ta proračun se le v malih svotah razločuje od proračunov poslednjih let; razlike bodem omenjal pri posameznih točkah. Zadevajoč proračun sam omenjam, da so proračunjeni administrativni troški pod rubriko I. skupaj na 1984 gld., to je za 13 gld. več, kakor za letos, in sicer zaradi tega, ker dobi pod točko 1., naslova 1. hišni zdravnik dr. Preinič od 1. oktobra 1891. drugo petletnico.

(Bere skupne svote naslova 2., 3. in 4. iz rubrike I., potem rubriko II. — Sieht die Gesamtsummen der Titel 2., 3 und 4. aus der Rubrik I., dann Rubrik II.).

Pri rubriki III. odpade naslov 2.; v tem naslovu je proračunjenih 122 gld.

Pri rubriki IV. ustavilo se je pri točki 1., naslova 1., 120 gld., in sicer po povprečni potrebsčini poslednjih let. Pod naslovom 2., in sicer pod točko 1., «vzdrževanje poslopij in plača dimnikarjeva» proračunilo se je 1000 gld., to je za 800 gld. manj, nego za letos, ker so se lanskega leta dovršile nekatere potrebne poprave in se za prihodnje leto ne pričakuje toliko izdatkov.

Pri rubriki V. zvišali so se pod naslovom 1. «režijski in oskrbni troški za blazne v Ljubljani

in na Studenci ter plača vrtnarjeva» mimo letošnjega leta od 37.065 gld. na 42.065 gld., torej za 5000 gld., in sicer zadeva ta vzvišek, kakor je razloženo na 2 strani priloge 24., troške: za vrtnarja na Studenci 365 gld., za blazne I. in II. razreda 4000 gld., za blazne III. razreda 32.000 gld., in za blazne v Ljubljani 5700 gld. To se utemeljuje s tem, da je po sedanjí skušnji pričakovati več blaznih, kakor se je poprej mislilo.

Gledé drugih postavkov nimam ničesar omenjati. Skupna potrebsčina se je proračunila na 61.796 gld., torej mimo proračunjene potrebsčine za letošnje leto v znesku 56.347 gld. več za 5449 gld.

(Bere rubrike I. do V. pokritja. — Sieht die Rubriken I. bis V. der Bedeckung.)

Skupno pokritje znaša 10.644 gld., in ako se to primerja s skupno potrebsčino v znesku 61.796 gld., kaže se primanjkljaj v znesku 51.152 gld. Po proračunu za letos znašal je primanjkljaj 46.143 gld., tako, da je proračun za prihodnje leto višji za 5009 gld., ali okroglo za 5000 gld.

Poudarjalo pa se je v finančnem odseku, da posvetno postrežno osebje, kakor je sedaj, ne zadostuje, posebno gledé nadzorovanja bolnikov. Sedaj posluje 15 možkih strežajev in 2 ženski. Predlagalo se je v finančnem odseku, da bi se nastavilo postrežno osebje stalno in da bi se razvrstilo v 3 razrede, in sicer tako, da bi prišli v 1. razred 4 možki, ki bi dobivali po 15 gld. na mesec in hrano; v 2. razred 4 možki z 12 gld. in hrano in v 3. razred 7 možkih z 10 gld. in hrano. Razen tega bi dobivali 2 ženski po 8 gld. in hrano. Kdor slušbuje 10 let zadovoljivo, naj bi se nastavljal stalno in s pravico do pokojnine. Ti troški proračunali so se na leto na 4644 gld., pozneje bi se pa zvišali, kadar pride do pokojnin. Režijski troški bi se pa znižali, ker bi hrana znašala mesto 22 kr. na dan, samo 16 kr.

S to premembo gledé posvetnega postrežnega osebja pa se ne namerava odstraniti ali prikrajšati usmiljene sestre; ker se obče priznava, da dobro in povoljno oskrbujejo bolnike in ker se pogodba z njimi ne more enostransko razveljaviti. Ne da se pa tajiti, da bi stalno nastavljeni in dobro izurjeni strežaji bili boljši, kakor pa oni, ki so najeti od danes na jutri. S tem se hoče le posvetno postrežno osebje zboljšati.

Ker pa stvar še ni povsem jasna, finančni odsek še ne nasvetuje nobene spremembe, ampak le, da se naroča deželnemu odboru, da se vrše poizvedbe in preiskavajo razmere.

Čast mi je torej nasvetovati v imenu finančnega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Proračun blazniškega zaklada za leto 1891. se odobruje.

Deželnemu odboru se naroča, da preiskuje razmere posvetnega postrežnega osebja v deželni blaznici, da stopi z redom usmiljenih sester v dogovor zaradi eventualne spremembe pogodbe gledé režijskih troškov ter v prihodnjem zasedanji deželnemu zboru o tem poroča, odnosno stavi primerne nasvete.»

Deželni glavar:

Želi kdo besedo? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, smatram, da smemo skupno glasovati o obeh predlogih finančnega odseka, in prosim gospode, ki pritrde obema predlogoma finančnega odseka, da blagovolé ustati.

(Predloga obveljata. — Die Anträge werden angenommen.)

Preidemo k 8. točki dnevnega reda, to je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Franceta Spintre, nadučitelja v Kočevji, za pospeševanje ustanavljanja hranilnih in posojilnih zadrug.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Franz Spintre, Oberlehrer in Gottsche, um Förderung der Errichtung von Spar- und Darlehenscassen-Vereinen.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Visoki zbor! Nadučitelj Franc Spintre je vložil prošnjo, naj bi podpiral visoki zbor ustanovljenje hranilne in posojilne zadruge v Kočevji, katera je namenjena za občine Kočevje, Lienfeld in Črni potok. On navaja v prošnji potrebo takih zadrug in misli, da bi kazalo najbolj, ustanavljati jih po Raiffeisnevem sistemu.

Razložek med temi in drugimi posojilnicami, katerih imamo mnogo, ni velik. Raiffeisen s svojim sistemom se omejuje na eno, dve ali k večjem na tri občine, med tem, ko so druge zadruge ustanovljene za celi okraj, ali vsaj za eno večjo župnijo. Raiffeisen misli pri tem, da si zadružniki takih malih posojilnic najložje pomagajo, ker drug družega pozna in se pri dovoljevanji kredita ni bati zgube. Ali tudi druge zadruge ne bodo lahko imele zgube, delajo pa veliko ložje, če so ustanovljene za večji okraj, kakor te male Raiffeisnove hranilne in posojilne zadruge. Gospod Spintre meni, da nam je s tem povedal kaj novega, ali rekel bi mu lahko, da je sistem, po katerem bi se imele po njegovem mnenju ustanavljati hranilne in posojilne zadruge, precej znan in da imamo na Kranjskem na več krajih že take male zadruge, katere obstajajo že 10 in več let. Posojilnica v Metliki eksistira že 14 let. Vsega skupaj pa imamo na Kranjskem 10 hranilnih in posojilnih društev, kakor vidite na strani 44. letnega poročila, in vsa ta društva delujejo jako uspešno in ustanovila so se, ne da bi se bil kdo obrnil do deželnega zbora za podporo. Tudi v sosednih deželah, na Koroškem, Štajerskem imajo mnogo takih zadrug, nemških in slovenskih, pa še nikdar nismo slišali, da bi se bili ljudje zaradi ustanovnih stroškov obrnili do deželnega zbora. Vsaj ti troški niso veliki, še železne blagajnice za začetek ni treba. Vsi troški znašajo morebiti k večjem kakih 30 do 40 gld. Uverjen sem, da bode Kočevski ustanovni

odbor in sploh, da bodo tudi drugod, kjer bi se imele ustanavljati hranilne in posojilne zadruge, gospodje, kateri so podpisani kot ustanovni odbor, prav lahko skupaj zložili teh 30 do 40 gld., da se zadruge ustanovi, in zato nasvetuje finančni odsek, naj se prošnja gospoda Spintreja, da bi se v ta namen dovolila podpora iz deželnega zaklada, ne usliši. Ob enem pa je mislil finančni odsek, naj se opozarja ustanovni odbor te zadruge, ako se ne upa iz lastnih sredstev zadruge ustanoviti, naj se obrne do kake hranilnice, ker so té že pred več leti dobile ukaz od ministerstva notranjih stvari, da naj iz svojih rezervnih zakladov podpirajo take posojilnice, katere se hočejo na novo ustanavljati. Saj imajo hranilnico v Kočevji, v Ljubljani jih imamo dve, in prepričan sem, da bode vsaka izmed njih prav rada ustregla želji dotičnega odbora in mu pomagala.

Predlog finančnega odseka se torej glasi:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja se odkloni, osnovalni odbor posojilnice pa se opozarja na hranilnice, katere imajo nalog, da iz svojih rezervnih zakladov podpirajo ustanovitev hranilnih zadrug.»

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Ich beabsichtige keinen Antrag zu stellen und bei dieser Gelegenheit nicht ausführlich über Darlehenscassen und Raiffeisen'sche Vorschußcassen zu sprechen, möchte es aber gegenüber dem Herrn Berichterstatter nicht unverständlich lassen, daß zwischen Darlehenscassen und Cassen nach dem Systeme Raiffeisen immerhin ein wesentlicher Unterschied besteht.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Menim, da ni treba daljše razpravljati o razločku med Raiffeisnovimi hranilnimi in posojilnimi zadrugami in drugimi malimi posojilnicami, ker bi to tukaj ne bilo na mestu, vendar pa mislim, da ta razložek ni tako velikansk. Na Štajerskem, n. pr. v Pišecah in Makolah, imamo že take Raiffeisnove posojilnice, katere so ustanovljene za dotične župnije. Sicer pa menim, da ni treba, spuščati se dalje v debato o tej stvari.

Deželni glavar:

Prestopimo na glasovanje in prosim gospode, kateri se strinjajo s predlogom finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet ter prestopimo k daljni točki dnevnega reda, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji društva za varstvo avstrijske vinoreje v Badenu pri Dunaji za pokončevanje trtne uši.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Vereines zum Schutze des österreichischen Weinbaues in Baden bei Wien zur Bekämpfung der Reblaus.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Društvo za varstvo avstrijske vinoreje v Badenu pri Dunaji obrnilo se je letos v drugič do visokega deželnega zbora, da bi mu dovolil podporo v dosega namena tega društva. Ti nameni so: prvič delati na to, da se zasađi ameriška trta v onih krajih, kjer je ugonobila trtna uš vinograde; drugič razglašati pouk, kako je ravnati z ameriškimi trtami in posredovati nakup francoskih in ameriških trt. Delovanje tega društva je jako koristno. Društvo se je obrnilo tudi do poljedelskega ministerstva, da bi mu dovolilo redno podporo, ali poljedelsko ministerstvo je prošnjo odklonilo, zakaj, ne vem. Ker pa društvo nima na razpolaganje takih sredstev, da bi zamoglo zmagati svoj nalog, prosi pri visokem deželnem zboru za podporo, kakor je storil to že prejšnja leta.

Finančni odsek torej nasvetuje:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Društvu za varstvo avstrijske trtoreje se dovoljuje podpora 50 gld. za l. 1891. iz deželno-kulturnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 10. točki dnevnega reda, to je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji predstojništva Lichtenthurn-ove sirotišnice za zviksanje deželnih ustanov.

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Vorstehung der Lichtenthurn'schen Waisenanstalt um Erhöhung der Landesstipendien.

Poročevalec Hribar:

Visoki deželni zbor! Predstojništvo Lichtenthurnove sirotišnice prosi, da bi se prispevki za one deklice, katere uživajo ustanove od deželnega odbora, povišali od letnih 90 gld. na 100 gld. Finančni odsek se je posvetoval o tej prošnji in je prišel do zaključka, da jej ne gre ustreči. Predstojništvo sicer navaja, da so se za dečke v Marijanišči vže pred leti povišali prispevki od 90 gld. na 100 gld., češ, da ti dečki potrebujejo več zato, ker hodijo nekateri v gimnazij in na realko in je torej treba skrbeti jim za učne pripomočke. Predstojništvo Lichtenthurnove sirotišnice pa pravi, da je jednak uzrok vsaj deloma tudi v postev

jemati pri deklicah, ker hodijo nekateri v pripravnico, druge pa v višjo dekliško šolo ali v višje razrede ljudske šole pri nunah. Dalje navaja, da bi bilo treba zvišati prispevke za deklice že tudi zaradi tega, ker je deklicam treba večkrat menjavati perilo, kakor dečkom in so potemtakem tudi troški gledé deklic večji, nego gledé dečkov.

Finančni odsek je sicer deloma priznal, da so opravičeni razlogi, katere navaja predstojništvo Lichtenthurnove sirotišnice, vendar pa je prišel do zaključka, da bi bilo na škodo stvari, ako bi se prispevki sirotišnice za one deklice, ki uživajo deželne ustanove, zvišale od letnih 90 gld. na 100 gld., ker bi bilo potem treba 5 ustanov na leto manj oddajati. Sedaj uživa iz sirotinskega zaklada 50 deklic ustanove po 90 gld. Če bi se pa prispevki zvišali, moralo bi se oddajati 5 ustanov manj, kar bi bilo vsekako obžalovanja vredno. Poleg tega pa je finančni odsek prepričan, da je mogoče predstojništvo Lichtenthurnove sirotišnice shajati tudi s prispevkom 90 gld. na leto za deklice in vsled tega že jedenkrat jednake prošnje ni mogel priporočati visokemu deželnemu zboru, ki jo je torej rešil negativno.

Finančni odsek predlaga tudi danes po meni:

«Visoki deželni zbor naj sklene, da se prošnja predstojništva sirotišnice baronice Lichtenthurnove za zvišanje letne pristojbine od 90 na 100 gld. za deklice, ki uživajo deželne ustanove, ne usliši.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k 11. točki, to je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o § 5. letnega poročila, marg. št. 12., «Glavna bilanca in proračun loterijskega posojila glavnega mesta Ljubljane.»

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über § 5 des Rechenschaftsberichtes, Marg. Nr. 12, „Hauptbilanz und Voranschlag des Lotterie-Anlehens der Stadt Laibach.“

Berichterstatter Dr. Schaffer:

Ich habe die Ehre, im Namen des Finanzausschusses zum § 5, Marg. Nr. 12, des Rechenschaftsberichtes Bericht zu erstatten über die Hauptbilanz und den Voranschlag des Lotterie-Anlehens der Stadt Laibach, erstere für das Jahr 1889, letzterer für das Jahr 1890.

Wie bekannt, müssen im Sinne des Landtagsbeschlusses vom 7. October 1872 diese Actenstücke alljährlich dem hohen Landtage unterbreitet werden.

Die Bilanz für das Jahr 1889 bietet nach Ansicht des Finanzausschusses keinen Anlaß zu besonders weitgehenden Bemerkungen. Was die Post «Activa» anbelangt, so erlaube ich mir darauf hinzuweisen, daß hier alle Auslagen für die Wasserleitung als a-Conto-Zahlungen zu behandeln sind, die erst im nächsten Jahre zur definitiven Abrechnung führen werden, worauf im Jahre 1891 der Wasserleitungs-Conto hier als abgeschlossen figuriren wird.

Unter den Passiven befindet sich eine Post als Darlehen der städtischen Sparcasse in Laibach mit 41.000 fl., und ich verbinde damit zugleich die Bemerkung, daß auf Seite 92 des Rechenschaftsberichtes im deutschen Texte bei Punkt 5 die Verzinsung dieses Darlehens mit $5\frac{1}{2}\%$ angegeben ist; dieser Druckfehler ist richtig zu stellen, indem es richtig $4\frac{1}{2}\%$ heißen soll. Diese Schuld macht im ersten Moment einen überraschenden Eindruck, ist aber dadurch erklärlich, daß momentan das Geld nothwendig war und darum auf kurze Zeit dieses Darlehen bei der städtischen Sparcasse aufgenommen worden ist.

Bezüglich des Voranschlages weise ich nur auf den Betrag von 163.947 fl. 2 kr. hin, worunter sich die sämtlichen Schulden befinden, welche die Stadtgemeinde Laibach an Darlehensfond hat. Zunächst ist zu erwähnen: Post 7 und 8, Schulden, die gemacht wurden behufs Abtragung der Schuld an die krainische Sparcasse und welche später dadurch getilgt werden sollen, daß unter gewissen günstigen Conjunctionen nach Einverleibung der Gründe in Tivoli in das Stadtgebiet an die Parcellierung derselben geschritten werden soll, um dann durch deren Verkauf die Schuld zu tilgen.

Die nächste Schuld betrifft das Jalen'sche Haus, welches um den Preis von 24.000 fl. angekauft wurde und wird getilgt werden, wenn der Verkauf dieses Hauses gelingen sollte. Von der Post per 65.000 fl. ist bereits im heurigen Jahre auf den Conto dieser Schuld ein Theil abgestoßen worden, und es ist die Hoffnung vorhanden, daß ihm Jahre 1891 oder 1892 diese Post gänzlich abgestattet werden wird.

Nach diesen Bemerkungen erlaube ich mir namens des Finanzausschusses den Antrag zu stellen:

«Der hohe Landtag wolle die Hauptbilanz des Laibacher städtischen Lotterie-Anlehens für das Jahr 1889 zur Kenntniß nehmen.»

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Prav veseli me, da je častiti gospod poročevalec, kateri pripada manjšini te visoke zbornice, danes poročal o glavni bilanci mestnega loterijskega posojila Ljubljanskega — o katerej so se vršile prejšnja leta v tej zbornici tako živahne debate — mirno in stvarno, in da je koncem svojega poročila moral celó glasno hvalo peti finančni upravi mestne občine Ljubljanske. Sam namreč priznava, da je na račun troškov za novo šolo mnogo plačnega in da je upati, da se bode ta račun tekom leta 1890. in 1891. iz tekočih blagajničnih preostankov popolnoma poravnal. Za šolo, ki je stala 70.000 gld., dolžno je mesto sedaj samo še 43.000 gld., in iz tega je videti, da se je v jednom letu iz tekočih blagajničnih zastankov pokrilo 27.000 gld. dolga. To je tembolj vredno, da se tukaj konstatuje, ker se je več-

krat v glasilih, katere izražajo mnenje častite naše opozicije, silno in strastno napadala finančno upravo mesta Ljubljanskega, in ker se je v prejšnjih letih od strani častite opozicije večkrat tudi v tej visoki zbornici grajalo sestavljanje proračuna in računa mestnega posojilnega zaklada. Sedaj so torej gospodje z one (desne — rechte) strani morali čuti iz ust gospoda poročevalca samega, kateri pripada častiti opoziciji, da vse pritožbe in graje, katere so izražali prejšnja leta v tej visoki zbornici ali z druge strani po svojih glasilih, niso bile opravičene in da mesto Ljubljansko nikakor ne zaslučuje, da bi se gledé svojega finančnega gospodarjenja le količkaj grajalo.

Ne bodem dalje govoril o tej stvari; pač pa bi si dovolil izreči neko željo do visoke c. kr. deželne vlade. Pred dvema letoma sklenil je visoki deželni zbor, da se dovoli mestni občini Ljubljanski, najeti si novo posojilo v znesku 500.000 gld. Stvar, katera še ni rešena, ker visokej vladi primanjkuje še nekaj podatkov, katere pa bode v kratkem dobila, postala je silno nujna, in novo posojilo 500.000 gld. bode mestni občini Ljubljanski vže v prvi bodočnosti postalo neobhodno potrebno. V dokaz tega naštetih hočem samo nekatere potrebe, katere bode pokriti mestu Ljubljanskemu v kratkem. Pred vsem sklenilo je mesto Ljubljansko po svojem zastopu, da nakupi za 100.000 gld. delnic dolenjskih železnic, o katerih se je danes razdelila med častito gospodo priloga s poročilom deželnega odbora. Danes je treba dalje že misliti na Ljubljansko barje in dotična osuševalna dela, katera bodo povzročila mestu Ljubljanskemu 140.000 gld. troškov. Stvar sicer še ni aktualna, ali nadejati se je, da bode vlada v kratkem dovolila sredstva, da se začne zvrševati najnujnejša dela, in tedaj nastane za mesto Ljubljansko potreba, da izdà onih 140.000 gld. Ko je Njega Veličanstvo naš presvetli cesar praznoval 40-letnico slavnega svojega vladanja, sklenil je zastop mestne občine Ljubljanske, da se ima v spomin te slavnosti zgraditi nov most, ki bode stal po že izdelanih načrtih in po proračunu preko 100.000 gld. Končno omenjam še prispevka Ljubljanskega mesta v znesku 36.000 gld. za zgradbo nove deželne bólnice, da ne govorim o drugih manjših stvaréh. Potrebščina za vse to znaša torej blizo 400.000 gld., ali natanko 376.000 gld., katere bode treba v kratkem izplačati in za katere, kakor je naravno, ni pokritja med tekočimi dohodki mestne blagajnice. Poleg vsega tega pa je treba misliti tudi še na druge važne potrebe in tu Vas opozarjam na nekaj, česar sem omenjal že lansko leto kot poročevalec o točki, katera je ravnokar na dnevnem redu. Mestni zastop Ljubljanski bode se namreč moral sedaj, ko ima vodovod, baviti z nekim vprašanjem, ki je silno važno za asanacijo Ljubljane. To so namreč nesrečne kanalizacijske razmere v našem stolnem mestu, zlasti v nekaterih ulicah njegovih. Skrajna potreba je, lotiti se tega silno važnega vprašanja v kolikor mogoče v kratkem času in skrbeti za to, da se odpravijo vsaj najnujnejši nedostatki, kateri morajo v oči bosti vsakega tujca, ki obiše Ljubljano.

Iz vsega tega je razvideti, kako zeló potrebuje mesto Ljubljansko onega posojila, za katero je visoki

deželni zbor že dal svoje dovoljenje. Prepričan sem, da bode visoka c. kr. deželna vlada v kratkem imela priliko, poročati o tej stvari na višje mesto na podlagi potrebnih podatkov, kateri so doslej izostali. Priporočam visoki vladi, da to nujno potrebo pospešuje z vsa močjo in s tem pripomore k razvitku glavnega mesta dežele Kranjske, katero je gotovo nam vsem drago.

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Zagotavljam gospodu predgovorniku, da bode vlada pospeševala omenjeno zadevo mesta Ljubljanskega, kakor je to tudi dosihmal vselej storila. O kaki zamudi vlade se pri tem ne more govoriti. Manjkalo je še nekaterih potrebnih podatkov, kar sem naznanil dné 23. februarja l. 1890. mestnemu magistratu Ljubljanskemu. Dozdaj nisem dobil odgovora. Kadar pa mi dojde dotično pojasnilo, vlada gotovo izpolni svojo dolžnost.

Abgeordneter Luckmann:

Hohes Haus! Ich hatte nicht die Absicht, bei diesem Gegenstande heute das Wort zu ergreifen, insoferne, als das Capital, welches früher gewissermaßen zu Börsespeculationen der Gemeinde gedient hat, jetzt für Zwecke verwendet ist, für welche es eigentlich bestimmt war, nämlich für die Wasserleitung, und Börsespeculationen nicht mehr stattfinden können. Der geehrte Herr Vertreter der Stadt Laibach hat aber den Umstand, daß der Herr Referent diesmal keine Kritik geübt hat, zum Selbstlobe benützt und gesagt, daß die Kritik, welche in früheren Jahren geübt worden ist, eine unberechtigte gewesen wäre. Auf das hin möchte ich nur das Eine bemerken, unvorbereitet, wie ich bin: Bis zur Zeit, als der geehrte Herr Abgeordnete die Verwaltung des Lotteriefondes übernommen hat, hat die frühere Verwaltung der Stadt Laibach aus dem Lotterie-Anlehen regelmäßig einen jährlichen Ueberschuß von 20.000 bis 28.000 fl. ausgewiesen, welcher zu verschiedenen Gemeindezwecken verwendet worden ist. Die gegenwärtige Gemeindevertretung hat im Jahre 1882 die Verwaltung übernommen, die Bilanz so streng als möglich aufgestellt, alle Investitionen als Verlust gebucht und damals einen Verlustsaldo von rund 83.000 fl. herausgebracht. Heute, nach 8 oder 9 Jahren, beträgt der Verlustsaldo noch immer 80.000 fl., und wir haben «kurzne vrednosti», was man als «izgube» bezeichnen kann, auch noch mit circa 8.000 fl. darin. Eine Kritik war berechtigt in der Richtung, daß man mit diesem Gelde keine Börsespeculationen machen soll, und daß man in früheren Jahren darin keineswegs glücklich war, und wenn heute darüber nichts zu sagen ist, so liegt der Grund darin, daß heute nichts mehr von dem Gelde zu verwalten ist, weil es indessen verwendet wurde. Das Stillschweigen darf jedoch nicht dahin ausgelegt werden, daß die Kritik in den früheren Jahren eine nicht berechtigte gewesen wäre. Die Börsespeculation hat viel Geld gekostet, und da seit 8 Jahren der Verlustsaldo nahezu unverändert geblieben ist, so folgt daraus, daß die gegenwärtige Gemeindeverwaltung aus dem Lotterie-Anlehensfonde keinerlei Ueberschüsse erzielt hat.

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Na besede častitega gospoda predgovornika čutim se obvezanega odgovarjati mu, ker je svoje opomnje adresoval na me, dasiravno bi jih bil moral adresovati na finančni odsek mestnega zastopa, ki je edino poklican, da upravlja mestne finance.

Častiti gospod predgovornik pripoveduje, da je prejšnja uprava vsako leto čez 20.000 gld. izplačevala iz posojilnega zaklada za splošno koristne namene. Ni nam pa povedal, da se je po proračunu takratnega finančnega odseka moglo izplačevati prvo in drugo leto le okolo 13.000 gld., ki so se jemali iz kapitala. Ko je pa mestno upravo prevzela narodna večina, sprevidela je, da ne gre iz kapitala izplačevati dobička, ki prav za prav ni bil pravi dobiček. Zato je novi zastop, da ne prepusti prevelikega bremena potomcem, onih 13.000 gld. — ali kolikor je že bilo izplačanih od prejšnje večine za splošno koristne namene — računil kot izdatek, torej kot izgubo ter jih je zaračunal med onih 85.000 gld., pri katerih se je gospod predgovornik čudil, da se izkazujejo še vedno v ostanku 80.000 gld. Kakor stvari sedaj stojé, bode ta svota tekom let izginila iz bilancije in potem se bode pokazal pravi dobiček, ki se bode brez skrbi mogel porabiti za občnokoristne namene. Kdo je torej pravilneje ravnal: oni, ki so čisti dobiček izplačevali iz kapitala, ali oni, ki pravijo, da mora kapital ostati nedotaknen, da se mora investovati in pozneje šele porabiti pravi dobiček v splošno koristne namene? Mislim, da o tem ne more biti dvojbe.

Častiti gospod predgovornik pa je tudi očital, da je v naši bilanci še izkazanih 8000 gld. ali natančneje 8169 gld. 85 kr. kurzne izgube. Ali pozabil Vas je opozoriti na drugo silno važno okolnost, da nahajate namreč med pasivi specialno rezervno v znesku 23.581 gld. 3 kr.

Če vzamete eno proti drugemu, vidite, da ima finančna uprava mestnega posojila Ljubljanskega 15411 gold. 18 kr. dobička pri kurzih. Kako se je moglo torej v prejšnjih letih govoriti o lahkomišljenem, nepravilnem in slabem gospodarjenju, ni mi umljivo; zato naglašam še jedenkrat z veseljem, da gospod poročevalec, kateri pripada častiti manjšini visoke zbornice, ni letos mogel najti ničesar, kar bi bilo le količkaj zaslužilo graje.

Poslanec Grasselli:

Na opomnje prečastitega gospoda deželnega predsednika mi je pojasniti, da mestni magistrat naročilu visoke vlade zaradi tega ni mogel ustreči, ker je visoka vlada zahtevala od mestnega magistrata, da naj predloži račun o vodovodnih troških. Da temu naročilu ni mogel ustreči takoj, je umevno, ker računi še sedaj niso skleneni. Kakor hitro pa bode mogoče o tej stvari poročati s približno natančnostjo, ustregel bode mestni magistrat takoj ukazu visoke vlade.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Die zweite Bemerkung des Herrn Abgeordneten der Stadt Laibach hat sich auf eine buchhalterische Frage bezogen, auf die verschiedene Manier der Buchung nämlich, wie sie bezüglich der Investitionskosten plaggegriffen hat. Ich will mich diesbezüglich in keine nähere Untersuchung einlassen, die ohnehin nur einen retrospectiven Charakter hätte, ich will nur constatieren, daß die Vertheilung der Investitionen auf eine Reihe von Jahren vollkommen correct und gerechtfertigt war, muß aber den Bemerkungen widersprechen, die zuerst gemacht wurden, als ob aus meinen einleitenden Worten gefolgert werden könnte, daß die Kritik, die im Jahre 1887 und 1888 geübt wurde, nicht berechtigt war. Dies ist ein Trugschluss, den jeder sofort merkt. Damals war die Bilanz eine andere, damals haben die Posten die Kritik herausgefordert, und ich habe damals die Kritik für berechtigt gehalten. Auch ist es mir nicht eingefallen, dem Herrn Vertreter der Stadt Laibach ein Loblied zu singen, denn es ist die Pflicht der Gemeinde, mit dem Vermögen möglichst sparsam zu gebaren und die Schulden nach bestem Gewissen wegzubringen. Im übrigen habe ich schon bemerkt: die heurige Bilanz hat mehr einen vorübergehenden Charakter, weil die ganze Wasserleitungsfrage noch nicht geordnet ist; es wird erst im Jahre 1891 oder 1892, wenn die Kosten für die Wasserleitung abgeschlossen und der Ertrag der letzteren sichtbar sein wird, wieder der Moment gekommen sein, etwas eingehender über den Stand dieses Anlehens zu sprechen.

Deželni glavar:

Prestopimo na glasovanje, in prosim gospode, ki pritrdé predlogu finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 12. točki dnevnega reda, to je:

12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji pogorelca Jerneja Habjana in drugih iz Babne Gorice za podporo.

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Abbrändlers Barthlmä Habjan und Consorten von Babnagoriza um Unterstützung.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Slavni zbor! Finančni odsek je dobil prošnjo Jerneja Habjana in treh drugih pogorelcev iz Babne Gorice, v kateri navajajo, da jim je dne 24. septembra pogorelo skoraj vse, kar so imeli, namreč: hiše, hlevi, svinjaki, kozolci, krma, živina, itd., in da imajo nad 24.000 gld. škode. Zavarovani so bili na 4153 gld., torej znaša vsa škoda še 19.847 gld. Ker je visoki deželni zbor že itak za take namene, za nesrečne, po elementarnih nezgodah prizadete prebivalce Kranjske v deželnem zakladu dovolil svoto, katero je letos zdatno povišal in ker se takih prošenj v visokem deželnem zboru sploh ne more končno reševati, ker je to stvar deželnega odbora, nasvetuje finančni odsek:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja Jerneja Habjana in drugov iz Babne Gorice izročá se deželnemu odboru z naročilom v rešitev, da se pri razdelitvi svote, za take stvari v deželnem zakladu proračunane, na prositelje ozira.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pridemo k 13. točki dnevnega reda, to je:

13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Logaškega gledé podpore za zgradbo ceste Logatec-Rovte.

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Bezirksstrassenausschusses von Loitsch um Subvention für den Straßenbau Loitsch-Grerenth.

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Poročati mi je o prošnji okrajno-cestnega odbora Logaškega za podporo h končni zgradbi ceste Logatec-Rovte in za dovolitev delavcev iz prisilne delavnice. V prošnji se navaja, da se je v letošnjem letu te okrajne ceste zgradilo 1700 m, dalje, da se je zgradil en večji most in več manjših vodotokov in da bode treba v prihodnjem letu zgraditi 2 km dolgo, popolnoma novo progó. Koliko bodo znašali troški, v prošnji ni povedano, utegnejo pa znašati 3000 gold. Povdarja se važnost te ceste ne le za lokalni promet, ampak sploh za promet Logaškega in Idrijskega okraja in važnost v strategičnem oziru. Zgradba te ceste je bila zeló draga in dežela dala je v ta namen že zdatne podpore. Cestni okraj je dolžán deželi na prejetih predplačilih 3920 gld. Leta 1887. dovolilo se je cestnemu odboru 2000 gld. posojila s tem pogojem, da se ta znesek povrne, kadar bode cesta popolnoma izgotovljena. Vender pa je gledé na to, da plačuje Logaški cestni okraj 20% cestno priklado, da je imel pri tej cesti že mnogo žrtev, in da je nujna potreba, da se zgradba proge Logatec-Rovte končno zvrší, finančni odsek mislil, naj se dovoli cestnemu odboru Logaškemu iz kredita za cestne potrebe podpora, s katero bi se v prvi vrsti plačali delavci iz prisilne delavnice.

Z ozirom na vse to mi je čast predlagati v imenu finančnega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Deželni odbor se pooblaščuje, dati cestnemu okraju Logaškemu in občini Rovte za zvršitev okrajne ceste Logatec-Rovte primerno podporo iz kredita za cestne potrebe v smislu instrukcije z dne 6. decembra 1872.»

Prošnja za dovolitev 32 prisiljencev k zgradbi te ceste odstopa se deželnemu odboru, da jej po možnosti ustreže.»

Poslanec Lavrenčič:

Nisem mislil oglasiti se pri tej točki zaradi cestne proge Logatec-Rovte, ali rad bi poizvedel, kaj je s progo Sora-Žir, katera je že davno projektovana, kajti razvidno je, da ne bode zadostovalo, če se cesta iz Logatca izpelje samo do Rovt. Cestna proga Sora-Žir je neobhodno potrebna in se to delo ne more dalje odlašati, ampak treba je, da se kmalu prične. Občina Žir in dotične vasi so precej imovite in imajo precej prometa. Dotična prošnja vložila se je že pred 4 ali 5 leti, ali do sedaj se še ni rešila. Ne vem, kje stvar leži, ali pri deželnem ali cestnem odboru Idrijskem, priporočal bi pa prav toplo, da, kakor hitro se dovrši cesta Logatec-Rovte, se prične graditi cestna proga Sora-Žir.

Poročevalec Višnikar:

Ker se o cestni progi Sora-Žir v finančnem odseku ni govorilo, meni osobno pa stvar ni znana, in ker gospod poslanec Lavrenčič ni stavil nobenega predloga, nimam o stvari ničesar omenjati, ampak le prosim, da se predlog finančnega odseka sprejme.

Deželni glavar:

Prestopimo na glasovanje in prosim gospode, kateri potrdé predlog finančnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo na daljno točko dnevnega reda, to je:

14. Ustno poročilo finančnega odseka o gradbi dveh hiš za stanovanja paznikov prisilne delavnice (k prilogi 37.).
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff der Erbauung zweier Wohnhäuser für die Aufseher der Zwangsarbeitsanstalt (zur Beilage 37.).

Berichterstatter Lückmann:

Hohes Haus! Beilage Nr. 37 informiert die Herren ausführlich darüber, wie schwierig es ist, in der Nähe der Zwangsarbeitsanstalt billige Wohnungen für die Aufseher zu erhalten, und wie sehr es im Interesse der Anstalt liegen würde, wenn die Aufseher angemessene Wohnungen in der Nähe derselben erhalten könnten.

Der Finanzausschuss hat in Würdigung dieser Gründe beschlossen, die Anträge des Landesauschusses vollständig zur Annahme zu empfehlen.

Nachdem im Berichte des Landesauschusses die Alternative gestellt wird, die Wohnungen der Aufseher zu vermieten, oder denselben Naturalquartiere zu geben und deren Bezüge dann neu zu systemisieren, glaubte der Finanzausschuss, dass es sich empfehlen würde, den Aufsehern Naturalquartiere zu geben und dann deren Bezüge neu zu systemisieren.

Im Namen des Finanzausschusses empfehle ich daher folgenden Antrag zur Annahme:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesauschuss wird ermächtigt, auf dem dem Zwangsarbeitshaufe gehörigen Grunde, und zwar der südwestlich vorspringenden Ecke desselben zwei Häuser mit je 8 Wohnungen für die Aufseher des Zwangsarbeitshauses mit einem Kostenaufwande im Höchstbetrage von 18.000 fl. zu erbauen und die Mittel hierfür aus dem Landesfonde vorruchungsweise gegen Erfaß und Verrechnung flüffig zu machen.»

(Obvelja. — Angenommen.)

15. Ustno poročilo finančnega odseka o državnem prispevku k stavbnim tršokom razširjenja in prezidanja prisilne delavnice in ob obravnavah z onimi deželami, ktere uporabljajo ta zavod (k prilogi 41.).
15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Betreff des Staatsbeitrages zu den Kosten der Erweiterungs- und Adaptierungsbauten bei dem Zwangsarbeitshaufe und der Verhandlungen mit den die Anstalt mitbenützenden Ländern (zur Beilage 41.).

Berichterstatter Lückmann:

Beilage Nr. 41 befindet sich schon längere Zeit in den Händen der geehrten Herren, weshalb ich mir nur kurz daraus zu recapitulieren erlaube, daß der hohe Landtag im Jahre 1883 den Beschluß gefaßt hat, die Zwangsarbeitsanstalt zu vergrößern. Dieser Beschluß wurde hervorgerufen durch die große Anmeldung von Zwänglingen, die nicht aufgenommen werden konnten und andererseits durch gewisse strengere Anforderungen, welche die hohe Regierung bezüglich der Sanität an die Anstalt gestellt hat, und man war der Ansicht, daß es sich empfehlen würde, eine größere Anstalt zu errichten, in welcher sämtliche Zwänglinge derjenigen Länder, welche bisher selbe nach Krain senden, untergebracht werden könnten. Natürlich wollte man diesen Beschluß erst dann ausführen, wenn man sicher wäre, von der Regierung einen entsprechenden Beitrag zu bekommen; die in Aussicht gestellte abgeordnete Besserungsanstalt für jugendliche Corrigenden wäre nur bei solcher Beitragsleistung möglich gewesen. Dieser Beitrag der hohen Regierung konnte nicht erreicht werden, denn die Regierung hat die Bedingung daran geknüpft, daß die Verträge, die mit den theilhaftigen Ländern zustande kamen, nur mit Zustimmung der Regierung lösbar sein sollten. Diese Verpflichtung konnte von den anderen Ländern nicht erreicht werden, ausgenommen Istrien und Vorarlberg haben alle in Frage kommenden Länder diese Verpflichtung abgelehnt. Die Vergrößerung des Zwangsarbeitshauses war jedoch dringend nothwendig, weshalb eine theilweise Vergrößerung vorgenommen wurde. Der diesbezügliche Beschluß wurde im Jahre 1887 gefaßt — und nachdem man gesehen hat,

dafs von der Regierung ein gröfserer Beitrag wenig Aussicht hat, erreicht zu werden, so wollte man die Corrigenden-Abtheilung, welche noch gröfseren Auslagen erfordern würde, ganz aufheben und die Anstalt nur für Erwachsene behalten, die jugendlichen Corrigenden dagegen in Anstalten anderer Länder unterbringen.

Auf diesen Beschluß ist die hohe Regierung nicht eingegangen. Der Landesauschuß hat eine diesbezügliche Vorstellung gemacht, in welcher auf die 70.000 fl. betragenden Vergrößerungskosten hingewiesen und um einen Regierungsbeitrag gebeten, zugleich aber der Beschluß mitgetheilt wurde, daß die Corrigenden-Abtheilung aufgehoben und die wenigen Corrigenden in anderen Anstalten untergebracht werden sollen. Die Regierung hat es jedoch entschieden abgelehnt, den Beschluß bezüglich der Aufhebung der Corrigendenabtheilung zu genehmigen und besteht darauf, daß dieselbe hier bleibe, was für das Land mit umso größeren Kosten verbunden ist. Andererseits besteht die Regierung bezüglich des staatlichen Beitrages zu den Baukosten darauf — daß eben die bestimmte Verpflichtung der anderen Länder, ihre Zwänglinge nach Laibach abzugeben, auf eine unbegrenzte Zeit eingehalten würde. Der Landesauschuß befindet sich da in einem circulus vitiosus: er kann diese Verträge von den Ländern nicht erreichen, und kann andererseits, wenn er sie nicht erreicht, keinen Regierungsbeitrag erlangen.

Der Finanzauschuß war der Ansicht, daß man die Bemühungen nicht aufgeben solle, bei der Regierung eine andere Beurtheilung der Sachlage zu erreichen und für die großen Kosten, welche man verwendet hat, einen Beitrag zu erlangen und war der Ansicht, daß man sich neuerlich an die hohe Regierung diesfalls wenden soll.

Was die Corrigenden-Abtheilung anbelangt, so läßt sich gegen die Entscheidung der Regierung nichts thun, aber unter allen Umständen denkt der Finanzauschuß, daß Corrigenden unter 14 Jahren nicht aufgenommen werden dürfen, denn es wäre mißlich, 9- bis 10jährige Corrigenden mit den älteren in den nämlichen Räumen unterzubringen, abgesehen davon, daß aus dem Lande Krain glücklicherweise nur 1 bis 2 Kinder vorhanden sind, für die man anderwärts billiger sorgen kann.

Der Finanzauschuß beantragt daher, es wären die Anträge unverändert anzunehmen, wie sie vorliegen, nur die Worte «nach Umständen» wären zu streichen. Die Anträge würden daher lauten:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

1.) Die Corrigenden-Abtheilung des Zwangsarbeitshauses bleibt bestehen, und der Landesauschuß wird ermächtigt, den Belagraum derselben nach Maßgabe des sich ergebenden Bedarfes zu bestimmen und die Abtheilung ausschließlich für Corrigenden von 14 bis 18 Jahren einzurichten.

2.) Der Landesauschuß wird beauftragt, im geeigneten Zeitpunkte sich neuerlich an die hohe Regierung wegen Bewilligung eines Staatsbeitrages zu den beim Zwangsarbeitshause durchgeführten Erweiterungs- und Adaptierungsbauten zu wenden.»

Ich empfehle Ihnen die Annahme dieser Anträge.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Nachdem ich die Ehre habe, derzeit im Landesauschuße als Referent über diesen Gegenstand zu fungiren, erlaube ich mir mit wenigen Worten die Hoffnung auszusprechen, daß die hohe Regierung sich veranlaßt sehen werde, in dieser Angelegenheit ihren bisherigen, dem Lande Krain gegenüber, gelinde gesagt, wenig entgegenkommenden Standpunkt aufzugeben. Die Herren sind über das Thatsächliche nach den Bemerkungen des Herrn Berichterstatters so informiert, daß ich in dieser Beziehung nichts weiter beizusetzen brauche.

Wir dünkt es, daß mit Rücksicht auf den Charakter der Neubauten, die mit einem Aufwand von mehr als 72.000 fl. vorgenommen wurden, der Anspruch des Landes in sinngemäßer Anwendung des § 2 des Gesetzes vom 24. Mai 1885, ein ganz unzweifelhafter ist, und es ist merkwürdig, daß gegenüber diesem Ansprüche des Landes die Regierung sich auf Bedingungen steift, die schon wiederholt als unausführbar nachgewiesen worden sind. Wenn die Regierung sagt: «Ich bin dagegen», so ist weiter nichts zu bemerken, aber zu sagen: «Ich will etwas geben, aber unter Bedingungen, die unausführbar sind», so ist das ein Widerspruch, und daß diese Bedingungen undurchführbar sind, hat sich, wie erwähnt, wiederholt schon gezeigt. Es ist auch ziemlich selbstverständlich, daß größere Länder, welche die Anstalt mitbenützen, nicht auf die Bedingung der Regierung sich einlassen werden, Verträge zu schließen behufs Benützung der Laibacher Anstalt auf ewige Zeiten und damit auf das Recht, eigene Anstalten zu errichten, auf ewige Zeiten verzichten werden. Ich glaube, diese Haltung der Regierung ist umso weniger verständlich unserem Lande gegenüber, als in anderen Fällen solche Bedingungen nicht gemacht worden sind; beispielsweise sind bei dem Baue der Zwangsarbeitsanstalt in Korneuburg dem reichen Lande Niederösterreich solche Bedingungen nicht gestellt worden, sondern wurde noch ein Beitrag von circa 300.000 fl. geleistet.

Ich schließe mit diesen Bemerkungen und gebe der Hoffnung Ausdruck, daß, wenn der Landesauschuß in die Lage kommen wird, sich nochmals an die hohe Regierung zu wenden, wir ein geneigteres Gehör für die wohlbegründeten Ansprüche des Landes finden werden.

Landespräsident Freiherr von Winkler:

Ich werde mir bloß erlauben, dem unmittelbaren Herrn Vorredner auf seine Bemerkung, daß bisher die Regierung dem Lande Krain gegenüber eine wenig entgegenkommende Haltung bewiesen habe, zu erwidern, daß dieselbe bei jedem Anlasse auch die Gründe dargelegt hat, aus welchen sie etwa nicht in der Lage war, den Wünschen der hohen Landesvertretung zu entsprechen: es waren eben die Bedingungen hiezu nicht erfüllt, an Bereitwilligkeit fehlte es der Regierung nie. Was sie veranlaßt habe, zu Gunsten des Landes Niederösterreich einen Beitrag von 300.000 fl. zu leisten, ist mir nicht bekannt; es dürften dort die Gründe darnach gewesen sein, daß nicht leicht eine Subvention hätte verweigert werden können. Es walteten vielleicht besondere Billigkeitsrücksichten ob; wie gesagt, die Gründe der Gewährung dieser Subvention sind mir nicht bekannt, ich zweifle aber nicht daran, daß, wenn ähnliche Verhältnisse auch bezüglich Krains eintreten, die Regierung keinen Anstand

nehmen wird, dem Lande Krain diesfalls jenes Wohlwollen zu beweisen, welches demselben noch bei jeder Gelegenheit bewiesen worden ist.

Deželni glavar:

Želi se kdo besede? — (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Želi gospod poročevalec govoriti?

Berichterstatter Puckmann:

Nein.

Deželni glavar:

Menim, da bi skupno o obeh predlogih glasovali, in če visoka zbornica temu pritrđi?

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Torej prosim gospode, ki pritrđe predlogoma finančnega odseka, naj blagovolé ustati. (Oba predloga obveljata. — Beide Anträge werden angenommen.)

Gospod poročevalec želi tudi takoj poročati o točki 20., katera tudi zadeva prisilno delavnico.

20. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Josipa Tomazina, bivšega paznika v prisilni delavnici, za normalno provizijo.

20. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Josef Tomazin, gewesenen Zwangsarbeitshaus-Aufsehers, um Bewilligung der normalmäßigen Provision.

Berichterstatter Puckmann:

Josef Tomazin, ein ausgedienter Soldat, wurde im Jahre 1878 für die Zwangsarbeitsanstalt als Aufseher engagirt und hat bis August 1890 tadellos functionirt; im August 1890 sind schwere Fälle von Insubordination und wiederholter Trunkenheit vorgekommen, so daß er disciplinär entlassen werden mußte. Dieser Mann bittet um eine Provision oder Pension, indem er angibt, daß er sich im geistesgestörten Zustande befunden und sich ein Kopfleiden durch den Sonnenstich bei Bewachung auswärtiger Zwänglinge zugezogen habe.

Der Finanzausschuß hat dieses Gesuch mit einem ärztlichen Zeugnisse belegt gefunden, in welchem bestätigt wurde, daß Tomazin zeitweise wirklich geistesgestört sei.

Indem die Zuerkennung einer Pension in diesem Falle, wo eine Verletzung der Disciplin im Zustande der Trunkenheit stattgefunden hat, nicht angemessen wäre ohne gründliche Untersuchung des Geisteszustandes des Betreffenden, es andererseits möglich, ja wahrscheinlich ist, daß der Mann, welcher 12 Jahre tadellos gedient hat, nur im gestörten Geisteszustande sich derart vergangen hat, so beantragt der Finanzausschuß:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Das Gesuch des Josef Tomazin, gewesenen Zwangsarbeitshaus-Aufsehers in Laibach, wird dem Landesauschusse mit dem Auftrage zugewiesen, den Geisteszustand

des Bittstellers untersuchen zu lassen und falls diese Untersuchung ergibt, daß dessen Zurechnungsfähigkeit eine gestörte ist, dessen Familienangehörigen eine angemessene Unterstützung aus dem Zwangsarbeitshausfonde flüßig zu machen.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sedaj segamo nazaj na 16. točko dnevnega reda, to je:

16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva na Vrhniki gledé podpore za ondotno občinsko bólnico.

16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindevorstandes in Oberlaibach um Subvention für das dortige Gemeindepital.

Berichterstatter Dr. Schaffer:

Die Gemeinde Oberlaibach besitzt ein kleines Kranken- und Siechenhaus mit 16 Betten; die Einrichtung ist mangelhaft, die Gemeinde möchte daher verschiedene Verbesserungen vornehmen und hat sich aus diesem Grunde mit der Petition vom 16. October an den Landtag gewendet, ihr einen Beitrag zu geben zur Reconstruction dieses kleinen Kranken- und Siechenhauses, andererseits aber auch zur Erhaltung desselben eine jährliche Subvention zu bewilligen.

Was letztere anbelangt, so kann der Finanzausschuß mit Rücksicht auf die bisherige Gepflogenheit und die Natur der Sache, namentlich mit Rücksicht darauf, daß die Frage bezüglich des großen Spitalbaues erst der Erledigung harret, dieselbe nicht empfehlen, wohl aber stellt er bezüglich einer einmaligen Unterstützung den Antrag:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Gemeinde Oberlaibach wird zur Bervollständigung der Hauseinrichtung in dem ihr gehörigen Kranken- und Siechenhause ein Beitrag von 100 fl. aus dem Landesfonde bewilligt.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim torej gospode, ki pritrđe temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 17. točki dnevnega reda, to je:

17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega svéta v Dolenjem Logateci gledé podpore za vzdrževanje šolske delarne.

17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Ortsschulrathes in Unterloitsch um Subvention zur Erhaltung der Schulwerkstätte.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Slavni zbor! Krajni šolski svét v Dolenjem Logatci prosi podpore za vzdrževanje šolske delarne v Dolenjem Logatci. Kakor je slavnemu zboru že itak iz letnega poročila letošnjega in lanskega leta znano, slo je nekoliko učiteljev iz Kranjske na Dunaj v šolsko delarnico, da so se tam učili ročnih del. Med temi učitelji je bil tudi Ribnikar iz Dolenjega Logatca, kateri je bil že dve leti na Dunaji, kjer se je jako pridno učil in to deloma s pomočjo podpore iz deželnega zaklada. Kranjska hranilnica mu je lanskega leta 50 gld., letos pa 100 gld. dala v ta namen. Omenjati je, da je Ribnikar v Dolenjem Logatci napravil samostojno delarno in da so se izdelki razstavili pri letošnji kmetijski in gozdarski razstavi na Dunaji. Ker je vodja te šole in ob enem učitelj jako marljiv, zasluži ne le on ampak tudi stvar, da se podpira. Ali finančni odsek je bil mnenja, da se take prošnje ne morejo meritorno reševati v slavnem zboru, ker je treba poizvedovanj, temveč da se morajo adresovati na deželni odbor.

Zaradi tega predlagam:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja krajnega šolskega svéta v Dolenjem Logatci za podporo za vzdrževanje šolske delarne v Dolenjem Logatci se izroča deželnemu odboru, da dovoli primerno podporo iz svote za obrtni pouk v deželnem zakladu proračunane.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in prestopimo k daljni točki dnevnega reda, to je:

18. Ustno poročilo finančnega odseka o dovršeni zgradbi dveh novih oddelkov v blaznici na Studenci (k prilogi 43.).

18. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Bau der zwei neuen Abtheilungen in der Irrenanstalt zu Studenz (zur Beilage 43.).

Poročevalec vitez dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! V prilogi 43. poroča deželni odbor, kako so se zgradile dve novi hiši v blaznici na Studenci, dalje, da se je prekoračil kredit, kateri je bil leta 1888. dovoljen v znesku 66.000 gold. Iz tega poročila je razvidno, da je bil proračun vkljub temu, da se je pri oddaji posameznih del zmanjšala

za stavbo dovoljena svota za 7448 gld. 95 kr., vendar prekoračen za znesek 3407 gld. 27 kr. Razvidi se pa tudi, da se mora ta znesek deliti, in sicer, da je bil prekoračen proračun pri novih stavbah le za 1581 gld 60 kr., na drugi strani pa, da se je 1825 gld. 47 kr. več izdalo za popravo starih hiš, katere poprave so bile neobhodno potrebne. Pri novih hišah se je pri vodovodnih napravah in za ventilacijo, dalje pri pisarniskih potrebsčinah in pri nagradah za stavbeno nadzorstvo potrebovalo denarja, na katerega se pri proračunu ni mislilo. Da so bili ti izdatki pri razširjati blaznice neobhodno potrebni, ni treba razkladati, posebno z ozirom na to, da se je število blaznih pomnožilo za blizo 100 ljudij, za katere ne morejo zadostovati stari prostori za kopelj in kuhinjo, umevno je torej, da so se razširili in storile marsikatere poprave.

Finančni odsek je torej razvidel, da je ta višji trošek pri novih stavbah in pri starih hišah popolnoma opravičen in da nima nobenega razloga, grajati postopanje deželnega odbora.

Predlagam zaradi tega v imenu finančnega odseka sledeče:

«Veslavni deželni zbor naj sklene:

1.) Odobrijo se naknadno večji izdatki pri novih stavbah in troških za poprave v starih hišah blaznice na Studenci v skupnem znesku 3407 gld. 27 kr.

2.) Poročilo deželnega odbora v tej zadevi vzame se na znanje.»

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov k enemu ali drugemu teh predlogov besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, mislim, da mi bode visoka zbornica pritrčila, če dam oba predloga skupaj na glasovanje.

(Potrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim torej gospode, ki pritrde obema predlogoma finančnega odseka, da blagovolé ustati.

(Predloga obveljata. — Die Anträge werden angenommen.)

Prestopimo sedaj k 19. točki dnevnega reda, to je:

19. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji trga Cerknice, da se pošlje deželni inženir zaradi preiskave pitne vode.

19. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Marktgemeindevertretung von Zirtnitz um Abordnung des Landesingenieurs behufs Untersuchung des Trinkwassers.)

Poročevalec Klun:

Kakor zadnjič občini Adlešiče in Tribuče, tako prosi sedaj zastop Cerkniskega trga, da bi se poslal deželni inženir v Cerknico zaradi preiskave pitne vode. Dobra pitna voda je gotovo nujna potreba za tiste

kraje, kateri trpé pomanjkanja vode. Dotična občina si gotovo sama prizadeva, ali nima pripomočkov, da bi zamogla preiskati, kje bi bilo dobiti vode z najmanjšimi troški. To more zvršiti le strokovnjak, in naša dolžnost je, podpirati občino v njenem prizadevanji. Ali zaradi pomanjkanja tehniških moči se deželni tehnik ne more nemudoma odposlati, kakor da ne bi imel ničesar družega opraviti, nego čakati na take prošnje, in zato se more to le zgoditi prilično.

Predlagam torej:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja zastopa Cerkniskega trga, da bi se poslal deželni inženir v Cerknico zaradi preiskave dobre pitne vode, se izroča deželnemu odboru, da prilično ustreže želji prosilcev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Nemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde predlogu finančnega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k 21. točki dnevnega reda, to je:

21. Ustno poročilo upravnega odseka, zadevajoč brezplačni odstop nekaterih zemljiških parcel poleg deželnega muzeja Rudolfinuma za napravo javnega prostora (k prilogi 5.).
21. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die unentgeltliche Abtretung einiger beim Landesmuseum Rudolfinum gelegenen Grundparzellen zur Errichtung eines öffentlichen Platzes (zur Beilage 5.).

Berichterstatter Baron Rechbach:

Hohes Haus! Die Beilage Nr. 5, Bericht des Landesauschusses, betreffend die von dem Lande Krain der Stadtgemeinde Laibach gemachte Schenkung der von dem Landesmuseum Rudolfinum zum Baue desselben nicht benötigten Parzellen, befindet sich bereits längere Zeit in den Händen der geehrten Herren.

Das Land Krain hat sich in dem mit der Bau-gesellschaft abgeschlossenen Kaufvertrage vom Jahre 1883 zur unentgeltlichen Abtretung der Grundparzellen Nr. 67 $\frac{1}{2}$ und 140 $\frac{2}{3}$ der Steuergemeinde Kapuzinervorstadt und Nr. 536 $\frac{1}{2}$ der Steuergemeinde Unterschißka an die Stadtgemeinde Laibach zu dem Zwecke verpflichtet, daß die Stadtgemeinde Laibach diese zur Errichtung eines öffentlichen Platzes, resp. zur Herstellung der projectierten Casinostraße verwenden soll. Die Durchführung dieses Zweckes ist für die Parzellen Nr. 67 $\frac{1}{2}$ und 140 $\frac{2}{3}$ der Steuergemeinde Kapuzinervorstadt im Schenkungsvertrage vom 7. Jänner 1890 unanfechtbar sichergestellt, während dies für die Parzelle Nr. 536 $\frac{1}{2}$ der Steuergemeinde Unterschißka nur für den Theil, der ober der Röhrenleitung für die Ableitung des Grundwassers aus dem Rudolfinum liegt, der Fall ist.

Um nun die ganze Parzelle Nr. 536 $\frac{1}{2}$ der Steuergemeinde Unterschißka vor der immerhin möglichen Eventualität, daß diese Grundparzelle zu einem anderen, als zu dem bestimmten Zwecke verwendet werde, zu sichern, stellt der Verwaltungsausschuß den Antrag:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der zwischen dem Lande Krain und der Stadtgemeinde Laibach abgeschlossene Schenkungsvertrag vom 7. Jänner 1890 wird unter der Bedingung genehmiget, daß die Stadtgemeinde Laibach nachträglich noch, gleichwie hinsichtlich der Parzelle Nr. 67 $\frac{1}{2}$ und 140 $\frac{2}{3}$ der Stadtgemeinde Kapuzinervorstadt, die Verpflichtung übernimmt, auf keinem Theile der Parzelle Nr. 536 $\frac{1}{2}$ der Stadtgemeinde Unterschißka jemals Gebäude oder Bauobjecte aufzuführen, noch Baumaterial oder Rehricht, Roth oder sonstigen Unrath abzulagern, sowie daß dieselbe weiters bewilliget, daß diese Einschränkung des Eigenthumsrechtes auch hinsichtlich der Parzelle Nr. 536 $\frac{1}{2}$ der Steuergemeinde Unterschißka grundbüchlich einverleibt werde.

Der Landesauschuß wird beauftragt, die Allerhöchste Genehmigung dieses Beschlusses zu erwirken.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede k temu predlogu?

(Nihče se se ne oglasi. — Nemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde predlogu upravnega odseka, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k 22. točki dnevnega reda, to je:

22. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji podobčine Rakitna zaradi podpore za zgradbo občinske ceste iz Rakitne do Borovnice.
22. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Subventionsgesuch der Untergemeinde Rakitna behufs Herstellung der Gemeindefraße von Rakitna bis Franzdorf.

Poročevalec Povše:

Po naročilu upravnega odseka poročati imam o prošnji podobčini Rakitne, ki prosi podpore v ta namen, da zmore troske za zvršitev občinske ceste iz Rakitne do železnične postaje v Borovnici. To svojo prošnjo utemeljujejo prosilci takó-le: (bere — ließt):

«Visoki deželni zbor! Koliko trpimo mi ubogi Rakitničanji in z nami vred vprezna živina zaradi neprilicne vozne zveze z Borovnico, to so bridko čutili naši predniki, a se bridkeje čutimo to nepriliko mi, ki smo zaradi raznih ujim prišli v uboštvo tako, da pri nas kmetijstvo rapidno razpada. Zaradi slabih letin prišli smo močno ob živino — naš jedini dohodek; treba bo torej gledati na to, kako bi iz gozdov kak zaslužek imeli. Do sedaj nima pri nas les skoraj nikake veljave, ker zaradi prevelike oddaljenosti do postaje stane skoraj voznina več, nego se strži za les, kajti vozna pot od nas na Preser do Borovnice je

tako slaba in dolga, da mora voznik jutraj za rano napreči, če hoče biti na večer v temi zopet iz Borovnice v Rakitni; ako bi imeli pot naravnost na Borovnico, opravil bi voznik ta posel brez kacega posebnega truda dvakrat na dan.

Če se še pomisli, da imamo vedno zvezo z Borovnico — bodisi že zaradi kupčije, zaradi železnice, pošte, zaradi sodnijskih potov na Vrhniko itd., zatorej smo že večkrat nameravali, graditi si vozno pot naravnost v Borovnico in to temveč, ker je tretjina te poti bila že ob času gradnje južne železnice do nekoga kamnoloma, od koder so za Borovniški most kamenje vozili, izgotovljena in bi bilo le še treba dve tretjini tega pota narediti. Toda preubogi smo, sami teh troškov ne zmoremo in to tem manj, ker že nekaj let sem moramo plačevati 20 % naklado za zgradbo sole.

Z ozirom na navedene resnične razloge usojamo si preponižno prositi:

Visoki deželni zbor izvoli nam k zgradbi te prekoristne in nujno potrebne poti, katere delo bi stalo prilično kakih 3500 gld., s primerno visoko podporo pripomoči.

Podobčina Rakitna, dné 19. oktobra 1890. »

Upravni odsek, uvažujé v tej prošnji navedene razloge, stavlja nasvet:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja podobčine Rakitna izroči se deželnemu odboru, da se ta po zvedencu prepriča o novi cesti in iz dotičnega zaklada nakaže podobčini Rakitni primerno denarno podporo.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k 23. točki dnevnega reda, to je:

23. Ustno poročilo upravnega odseka o razširjanji trtne uši po Kranjskem (k prilogi 16.).

23. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Verbreitung der Reblaus in Krain (zur Beilage 16.).

Poročevalec Povše:

Visoki deželni zbor! Poročati imam o poročilu deželnega odbora, tikajoče se razširjenja trtne uši po Kranjskem. Ako se je enako poročilo v lanskem letu glasilo neugodno, toliko obupnejši je letošnje, ker iz podatkov o razširjevanji tega groznega trnega pokončevalca moramo konstatovati, da je itak dovolj nesrečna Dolenjska vinoreja v najžalostnejem položaji, ker nad 50% vinogradov je že vničeni ali po filokseri okuženi in ni dvomiti, da se je letos gotovo ta pošast po dolenjskih vinogradih razširila, tako da

je žalibog le pregotova sodba, da bodo v malo letih vsi dolenjski vinogradi po filokseri vničeni. Saj vidimo, da je v okrajih tako že osiromačenem Črnomaljskem od 1961 ha vinogradov že 1546 ha deloma uničeni, deloma vsaj okuženi. Tudi v okrajih Krškem je nadpolovica vinogradov filokseri zapadla; tretjina pa je po filokseri v okrajih Postojnskem napadena, ker je od 1202 ha že 478 ha okuženi.

Sedaj je na tem, da se bodo posledice te za Dolenjsko in Vipavsko vsekako nesrečne katastrofe, pregrozne toliko za te vinogradnike, kolikor sploh za vso deželo, ker prav iz vinogradov prihajala je precejšna svota davščin, toliko državi, kolikor tudi deželi.

Visoki deželni zbor je v lanskem zasedanji dovolil deželnemu odboru primeren kredit, da bi tako pospeševal po okuženih vinogradnih krajih zasajanje ameriških trt. Ob enem je naročal deželnemu odboru, da prosi visoko poljedelsko ministerstvo, da bi revnim vinogradnikom in občinam, katere pravilno zasajajo vinograde z ameriškimi trtami, brezplačno delilo potrebne ameriške trte. Iz odloka visokega poljedelskega ministerstva gledé oddaje ameriških trt razvideti je, de je cena osobito ukoreninjenih trt ostala nepremenjena, to je 10 gld. 1000 komadov, ter da brezplačno se morejo iz državnih trtnic dobivati rezanice le v istih slučajih, kadar je nasaditi takozvani vinograd za trte plodnice ali rezanice ob občinskih ali društvenih troških in ako bode zagotovljeno, da bodo iz tega nasada po oni ceni oddajale se trte, kakor jih prodaje ministerstvo. Gospodarski odsek ne more si kaj, da ne bi izrekel svoje obžalovanje, da ni visoko ministerstvo blagovolilo jemati ozir na izredne razmere dolenjskih vinogradarjev, ki so v dokaj obupnišem položaji, kakor pa n. pr. nižjeavstrijski vinogradniki, ki si zamorejo z marsičem že zaradi bližnega velikega Dunaja pomagati. V naši Beli Krajini in tudi drugod po Dolenjskem nahajajo se vinogradniki, ki niti za sol, s katero bi osolili krompir, nimajo denarja. Visoka vlada je ceno na Štajarskem znižala za polovico, kakor je to c. kr. namestnik v Štajarskem deželnem zboru v lanskem zasedanji izrekel, in tako naj bi visoko ministerstvo uvaževalo borne obupne razmere dolenjskih vinogradnikov ter priznalo, da so edinega dohodka po filokseri oropani reveži nezmožni tudi za znižane cene nakupovati ameriških trt iz nasadb, katerih šele v 4 do 5 letih imajo upati zopetnega prihodka. Koliko treba jim napora torej, da zopet iz vinograda dosežejo kaj dohodka, in pozabiti se ne sme, da ameriškimi trtam treba obilno gnojiti, kar je za dolenjske razmere zopet velikih žrtev, ker jim pomanjkuje gnoja, to zaradi pičle ondotne živinoreje, kar zopet pomnožuje obilne troske itak bornim vinogradnikom. Ne zabimo, da se ravna tu za katastrofo, ki je zadela ljud, ki se je rod za rodom že stoletja pečal s trtorejo in ki je bil navezan na svoj vinograd, kot pogostoma edino svojo zaslombo, edin njegov vir, iz katerega je sebe in svoje preživil. Moremo si misliti obupni ta položaj posebno, če poštavamo, da je mnogo takih vinogradov, ki zarad kamenitih tal in prehude strmine ne morejo služiti drugi kulturni porabi. Zato je pač nalog države in dezele, da se vse

stori, da zopet tem prebivalcem omogoči trtorejo, ter o tem eksistenca celim vrstam družin, katere bodo sicer kot osiromašne zapadle v oskrb deželi!

Nadalje dozdeva se gospodarskemu odseku važno, da se še bolj pospešuje požlahnevanje ameriških trt, ker vino od direktnih produkterjev ima vendar nek poseben neprijeten okus. Zato priporoča deželnemu odboru, da zaukaže, da se pomnože temporerni kurzi, v katerih naj se vinogradniki pouče v cepljeni trt. S tem, da bi se zopet nasadile ameriške trte in te pocepile z domačimi pa zgodnimi trtnimi plemeni, bi se ob enem dalo doseči, da bi dolenska trtoreja tudi v tem napredek storila, da bi imela bolj zgodno zoreče trte, iz katerih bi se pridelovala boljša, močnejša, oziroma manj kislina vina. Da bi se pa takih temporernih poučnih kurzov zamoglo lepo število vinogradnikov udeleževati, smatra gospodarski odsek v to svrhu neobhodno koristno in potrebno, da se podelé vinogradnikom za čas kurza primerne podpore, n. pr. po 5 do 10 gld.

A treba je vinogradnikom pomagati še z drugimi naredbami, katere naj visoko ministerstvo vendar v veliko olajšavo vinogradnikom izdá.

Velika krivica se godi vinogradnikom, da vzlic temu, da nimajo nobenega čistega dohodka več iz okuženih vinogradov, morajo plačevati zemljski davek. Zato naj se deželni odbor obrne do visoke c. kr. vlade s prošnjo, da se za vse od filoksere napadene in okužene vinograde odpiše davek; ob enem pa naj bi visoka c. kr. vlada zagotovila 10letno oproščenje davka za vse vinograde, ki se na novo nasade z ameriški trtami. To smemo toliko bolj upati, ker je enako prošnjo izrazil štajerski deželni zbor in je ondotni c. kr. vladni zastopnik v javni seji izrekel, da gospod poljedelski minister ne bo opustil prepričati njega ekselenco gospoda finančnega ministra, da dovoli 10letno oproščenje od davkov za vinograde na novo z ameriški trtami nasajene.

Gospodarski odsek nasvetuje tedaj:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

1.) Vzdrževaje v veljavi v V. seji dné 22. oktobra 1889 storjene sklepe 1. a, b, c in 2. b. s posebnim naročilom, da vodstvo vinarske šole prireja tečaje za poučevanje vinogradnikov v požlahnjevanji ali cepljeni trt, ter da zamore deželni odbor deliti vinogradnikom darila tudi nad pod 1. b. navedenim zneskom, dovoljuje se v omenjene svrhe iz deželnega zaklada kredit 1500 gld., in sicer 1000 gld. za izvršitev sklepa pod 1. a., b. in c., in 500 gld. za prirejevanje tečajev za poučevanje o cepljeni trt.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da izposluje pri visoki c. kr. vladi, da se za vse od filoksere napadene in okužene vinograde takoj odpiše davek, ter da visoka vlada izvoli zagotoviti 10letno oproščenje davka za vse vinograde na novo z ameriški trtami nasajenimi.»

Poslanec Dragoš:

Slavni zbor! Strinjam se popolnoma z gospodom poročevalcem. Omenjal bi le to, da, kadar gre za pouk o cepljeni ameriških trt, da bi se to tudi pravočasno

naznanilo. Lanskega leta je bil na Grmu tak pouk. Čital sem naznanilo v nedeljo dopoldne, popoldne pa je bil pouk. Iz našega okraja se ga torej nihče ni mogel udeležiti in torej bi izrekal željo, da se vselej, kadar bi šlo za tak pouk, razglasi vsaj osem dni poprej.

Dovolil bi si pa opozarjati visoko vlado in sicer na nekaj družega. Kadar gre za nakup ameriških trt, trati se preveč časa s tem, da dotično razglasilo pride od c. kr. okrajnega glavarstva do županstva, potem to zvedo posestniki vinogradov, kdor hoče si jih naroči, itd., in ko jih dotični posestnik dobi, je po navadi že prepozno. Takó se je zgodilo pri nas, ko sem bil župan, da so posestniki dobili suhe trte, in kar so jih dobili na šolskem vrtu, so bile tudi skoraj suhe, takó, da se je prijelo od 1000 le 80 trt. To ravnanje torej ni pravilno. Visoka vlada naj dovoli, da si kupi ameriških trt na državni trtnici, kdor si jih hoče kupiti in kdor je posestnik. Čemu je treba ovinkov pri c. kr. okrajnih glavarstvih, županstvih itd. Če jih vsak vinogradnik sam kupi za dober denar, potem vsaj svojo stvar dobi o pravem času.

Poslanec dr. Vošnjak:

Slavni zbor! Potem ko je bilo predloženo poročilo deželnega odbora, došlo je deželnemu odboru še več poročil, katere stvari moram naznaniti slavnemu zboru. Na prošnjo deželnega odbora je poslala vlada poročilo trtnoušnega komisarja Reichel-na. Dotični komisar pravi, da ni mogoče konstatirati, koliko vinogradov je napadenih od trtne uši, ker se ne preiskujejo vsi sumljivi vinogradi, ampak morajo to storiti dotične komisije. Konstatiral je, da je leta 1890. pri Radečah se našla trtna uš, potem pri občini Vrh, in da je okraj Kostanjeviški skoraj popolnoma okužen. Dopis je nemški, akoravno dopisujemo vladi slovenski, in zato ne morem vsega tako hitro povedati. 1000 oralov je popolnoma uničenih, ostali vinogradi pa so v takó slabem stanju, da se je bati, da bodo tudi kmalo uničeni. V Krškem okraji se trtna uš strašno razširja in je mnogo vinogradov, ki so popolnoma osušeni. V okraji Mokronoškem se je konstatirala trtna uš pred tremi leti in se tudi tam razširja. V Črnomaljskem okraji se razširja silno hitro, in komisije poročajo, da so skoraj vsi vinogradi napadeni. Le v občinah Sinji Vrh, Vinice, Radence še ni konstatirana trtna uš, morebiti pa se kmalu pokaže tudi tam. Okuženih je že 3000 oralov. V Postojnskem okraji je že konstatirana, iz Novomeškega pa ni došlo poročilo komisij, pač pa pravi komisar, da je bral v časnikih, da se je tudi tam našla trtna uš.

Iz izkaza državne trtnice pri Kostanjevici se vidi da je bilo oddanih trt bilf 11.280, in sicer 1250 brezplačno, 10.050 pa za denar; od kovčev pa je bilo oddanih 48.247, in sicer 15.525, torej 30% brezplačno. Slednje pošiljajo se menda šele takrat, ko se vidi, da se ključni ne dajo več prodati, mogoče že posušeni, ker se slišijo pritožbe, da jih je le malo rastlo.

V poročilu je deželnemu odboru omenjeno, da se je po nasvetu kmetijske podružnice v Kostanjevici

napravilo pet poskuševalnih ameriških vinogradov in da se je postavil za nadzornika nadučitelj Abram iz Kostanjevice. Ta je poročal, da je že precej trt, ki so za cepljenje. Želeti je res, da bi se še več takih poskuševalnih vinogradov ustanovilo, ker se bode potem videlo prvič, ali direktni producenti shajajo proti trtni uši in drugič se bode videlo, káko je vino iz direktnih producentov, ali je stanovitno in kak okus ima. Kajti mnenja so različna. Vino iz trte York Madeira i. t. d. ni ravno slabega okusa, druge vrste dajejo pa kakor Othello, Jaquez, Kendington še boljše vino. To vse se bode pokazalo, glavna reč pa je, da pri direktnih producentih lahko ostane stari način obdelovanja vinogradov, pogrobovanje.

Po poročilu vodstva vinarske šole na Grmu se bode oddalo kakih 5000 komadov bilf in kakih 30.000 do 40.000 ključev. Prepričal sem se, da je toča zelo poškovala trte.

Dalje še naznanjam, da je vlada sklepala pogodbe gledé nasaditve ameriških trt, iz katerih bodo lastniki oddajali vinogradnikom ključe brezplačno, državi pa za primerno ceno grojzdja direktnih producentov, da bode ona delala poskušna vina. Tako bode dobil grajščak Lenk 400 gold. podpore za nasaditev ameriških vinogradov, ravno tako bode dobili nekoliko podpore Bučarjevi dediči v Kostanjevici in drugi in ta pot se mi zdi zelo umestna in koristna, da dobivamo več ameriških trt. Tudi posestniki v Črnomaljskem in Metliškem okraji naj bi se oglasili in vlada bi jim dovolila gotovo podpore. Obžalovanje pa moram izreči, da letos niti centralna država, niti deželna trtnoušna komisija niste bili sklicani, kajti, kar je v zakonu določeno, moralo bi se vender zvršiti in komisiji vsaj enkrat na leto sklicati.

Poslanec Pfeifer:

Žalostno podobo, katero je naslikal gospod poročevalec o gospodarskem stanju naših vinogradnikov, in gospod predgovornik o groznem razširjevanji trsne uši, dopolnujem jaz še s sledečimi opazkami: Gospodar, kateremu pobije toča ali odnese naliv poljske pridelke, najde nekaj milosti pri vladi, bodisi, da se mu nakloni državna podpora ali pa, da se odpišejo davki; vinogradnik pa, kateremu uniči trsna uš vinograd, edino premoženje, edini vir dohodka, pa si naj pomaga sam, država mu odgovarja: dosedaj si plačeval za 100 ameriških rezanic za eno k drugi 3 gld. zanaprej pa boš plačeval za 1000 izbranih rezanic Riparije 6 gld.

Da so izbrane ameriške rezanice za 6 gld. predrage, za izmečke pa nobeden ne mara, to se je jasno pokazalo v Krški občini, v kateri se do 1. t. m. noben kupec ni oglasil za ameriške trte — vsaj kolikor je meni znano.

Na eni strani zavzema država stališče dobičkarije, na drugi strani pa zgolj fiskalno — vinogradnik mora plačevati davke, če tudi nima dohodkov od njega; uradnik, ki pregleduje uničene vinograde, vidi sem ter tja v vinogradu umirajoče trte in pravi: to je še vinograd, torej se ne more odpisati davke.

V kakšnih razmerah se nahajajo nekateri gospodarji, katerim je trsna uš uničila vinograd, se razvidi iz tega, da je dotični gospodar v skrajni sili znebiti se moral delavne živine in da si sedaj, če mu je ostala še kaka kravica, pomaga na ta način, da si izposodi drugo kravo od soseda ter s kravami obdeluje polje.

Navedel sem to radi tega, da bi se nekoliko več ozira jemalo na vinogradnike, katerim je trsna uš pokončala vinograde.

Poslanec Lavrenčič:

Visoki zbor! Ker se je nesrečni mrčes, kakor znano, tudi v Vipavski dolini pokazal, mi je dolžnost, da se tudi jaz oglašam pri tej priliki in prosim, da bi se tudi Vipavci podpirali. Ker imajo še vinogradov zasajati, želeti bi bilo, da vinogradniki tudi pri nas dobijo ameriških trt brezplačno in da bi se poučevalo tudi pri nas, kako je ravnati z njimi.

Omenjal bi tu, da pri nas delamo drugače, kakor na Dolenjskem. Jaz mislim, da bi tudi na Dolenjskem ne škodovalo, ako bi se prekopavalo bolj globoko, ker na ta način more trtna uš pozneje uničiti trta.

Kar se pa tiče podpore in odpisa davkov, bi toplo priporočal, da se ozira, kolikor le mogoče, na Vipavce.

Poročevalec Povše:

Jaz le kratko omenjam, da so vse želje gospodov predgovornikov že zapopadene v poročilu upravnega odseka, in nimam ničesar več dostavljati.

Deželni glavar:

Prestopimo na glasovanje in menim, da so vsi gospodje s tem zadovoljni, če glasujemo skupno o predlogih upravnega odseka.

(Ni ugovora. — Es erfolgt kein Widerspruch.)

Prosim torej, ker ni ugovora, da gospodje, ki pritrde obema predlogoma, blagovolé ustati.

(Predloga obveljata. — Die Anträge werden angenommen.)

Prestopimo sedaj k 24. točki dnevnega reda, to je:

24. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji upravnega odbora Elizabetine otroške bolnice v Ljubljani za letno podporo.
24. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Verwaltungsrathes des Elisabeth-Kinder-Spitals in Laibach um Gewährung einer Jahressubvention.

Poročevalec vitez dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! Upravni svet tukajšnje Elizabetske otroške bolnice je prosil podpore z ozirom na velike troške, katere mora prenašati vsako leto. Ta bolnica se je sezidala vsled podpor, katere so v prošnji navedene, sedaj ima pa vsako leto le 2337 gld., dohodkov, troškov pa 2963 gold., kaže se torej vsakoletni

primanjkljej v znesku 634 gld. V zadnjem času je deželni odbor sklenil pogodbo s to bolnico, da sme vodstvo deželne bolnice tjã oddajati 5 bolnih otrok, katere opravljati in oskrbovati v deželni bolnici ni tako lahko, za vsacega bolnega otroka bode uprava otroške bolnice dobivala po 50 soldov na dan. Ne more se trditi, da se na ta naèin bolnica podpira, ker je ta svota preneznatna. Finanèni odsek je torej mislil, da je treba lahko dobrodelno napravo podpirati tudi z deželnimi novci, akoravno služi v prvi vrsti mestu Ljubljanskemu, od katerega dobiva podpore letnih 400 gld.

Predlagam torej v imenu finanènega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklène:

Upravnemu svétu Elizabetske otroške bolnice se dovoli vsakoletna podpora v znesku 300 gld. za 3 leta, in sicer za leta 1891., 1892. in 1893. iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihèe se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom finanènega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 25. toèki dnevnega reda, to je:

25. Ustno poročilo finanènega odseka o prošnji učiteljev Postojnskega okraja za podporo za izdajo popisa tega okraja.
25. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Lehrerschaft des Bezirkes Adelsberg um Subvention für die Herausgabe einer Beschreibung dieses Bezirkes.

Poroèevalec Gorup:

Slavni zbor! Uèiteljstvo Postojnskega okraja je izdalo knjigo «Postojnsko okrajno glavarstvo, zemljepisni in zgodovinski spis». Knjiga je ugodila razmeram in ni rabljiva samo uèiteljstvu, temveè vsakemu, kateri se hoèe natanèneje seznaniti s Postojnskim okrajem, kar so jako laskavo priznali vsi slovenski èasniki. Ker pa ne morejo shajati gledé troškov izdaje, obrnili so se uèitelji do okrajnega in deželnega šolskega sveta s prošnjo za podporo, in deželni šolski svet to prošnjo priporoèa slavnemu zboru. Precedens imamo v tem, da je deželni odbor pred več leti dovolil podporo 72 gld, za malo brošurico o Koèevskem okrajnem glavarstvu.

Finanèni odsek torej misli, da bi se tudi uèiteljstvu v Postojni dalo nekaj v podporo in predlaga:

«Visoki deželni zbor naj sklène:

Deželnemu odboru se naroèa, da nakupi 50 do 100 komadov knjige «Postojnsko okrajno glavarstvo, zemljepisni in zgodovinski opis» in preskrbi razdelitev na ljudske šole.»

Prošnja je bila pisana v slovenskem jeziku, in okrajni šolski svet jo je pri deželnem šolskem svetu in ta pri deželnem zboru podpiral v nemškem jeziku. Ker bi bilo vender želeti, da bi se na slovenski jezik bolj oziralo, izreèem ob enem obžalovanje, da okrajni in deželni šolski svet slovenske peticije podpira pri deželnem zboru v nemškem jeziku.

(Poslanec Hribar — Abgeordneter Hribar: Dobro! dobro!)

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Oglasil sem se k besedi samo o tem, kar zadeva obžalovanje, katero predlaga gospod poroèevalec èastitega finanènega odseka. Ni mi prav jasno, v èegavem imenu se izreka obžalovanje; morda v imenu uèiteljstva Postojnskega okraja, katero je poslalo prošnjo okrajnemu šolskemu svetu; ali opozarjati moram, da dosihmal uèiteljstvo na svojo prošnjo še ni dobilo nobenega odgovora. Okrajni šolski svet je izročal prošnjo deželnemu šolskemu svétu s tem, da jo je toplo priporoèil, in deželni šolski svét jo je izročil slavnemu deželnemu odboru. To je vender naravno, da vsak okrajni šolski svét obèuje z deželnim šolskim svétom, kakor mu je vseè, bodisi v slovenskem, bodisi v nemškem jeziku; to pa je notranja stvar teh oblastev, in jaz mislim, da se ne more nikdo pritoževati o tej stvari. Kar zadeva deležne uèitelje, zdi se mi, da je za nje vse jedno, èe je okrajni šolski svét njih prošnjo z nekaterimi nemškimi besedami priporoèil deželnemu šolskemu svétu in ta deželnemu odboru, in da torej v tem sluèaji kakeršno koli obžalovanje ni opravièeno.

Poslanec Hribar:

Visoki deželni zbor! Vprašanje, o katerem se je ravnokar oglašil preèastiti gospod deželni predsednik, je principijelno vprašanje, in to me sili, da se oglašim k besedi tudi jaz. Èastiti gospod poroèevalec in tovariš predlagal je resolucijo, s katero bi visoki zbor imel izreèi obžalovanje, da se od okrajnih šolskih svetov na slovenske prošnje piše deželnemu šolskemu svétu nemški in da deželni šolski svét te prošnje v nemškem jeziku spremljevane izroèa deželnemu odboru. Preèastiti gospod deželni predsednik se je zaèudil tej resoluciji in je rekel, da ne vé, v èegavem imenu se ima izreèi obžalovanje. Mislim, da je to popolnoma jasno in da se obžalovanje ne izreka v nikogar drugega imenu, nego v imenu visokega deželnega zbora, kateri je poklican, da èuva o pravicah slovenskega jezika. Poroèevalec finanènega odseka torej popolnoma pravilno ravna, èe predlaga visokemu zboru preèitano resolucijo.

Dovolite mi, èestita gospoda, da se ozrem na okolnost, katero sem naglašal že v jedni zadnjih sej. Danes smo èuli od strani preèastitega gospoda deželnega predsednika, da je notranja stvar, kako ureduje deželni šolski svét, oziroma okrajni šolski svéti. O vsakej priliki torej, kedar se pritožujemo, kako zvršuje — ali bolje: ne zvršuje — deželni šolski svét

národno ravnopravnost, kliče se nam od vlade: «Okrajni šolski sveti in deželni šolski svet sta c. kr. oblasti, kaj Vas briga, kako se razumevajo med seboj». Kadar smo se pritoževali o kaki nepovoljni nam odredbi c. kr. deželnega šolskega sveta, odgovarjalo se nam je zopet: «Čemu se pritožujete? Deželni šolski svet je avtonomno oblastvo, v katerem imate svoje zastopnike».

Pa recimo, da ne bi imeli pravice brigati se za notranje uradovanje deželnega šolskega sveta — kar pa zanikavam — kako pa je to, da c. kr. deželni šolski svet, kot c. kr. oblastvo, katero ima tudi dolžnost čuvati o tem, da se zvršujejo zakoni, ki predpisujejo, da naj se vsem narodom jednako deli solnce in senca — na dopise, katere vsprejema v slovenskem jeziku, deželnemu odboru odpisuje vedno le v nemškem jeziku? Vsaj je vendar znano, da se je po sklepu deželnega zbora z leta 1883. uvedel v deželnem odboru slovenski jezik kot uradni jezik. Deželni odbor, kakor smo čuli od strani gospoda poslanca dra. Vošnjaka, dopisava izključivo v slovenskem jeziku, deželni šolski svet pa in vsa druga oblastva odpisujejo vedno v nemškem jeziku. Danes videli smo zopet flagranten slučaj, kako se pravica naša ne spoštuje. Tako postopanje treba grajati in to namerava finančni odsek z resolucijo, katero je stavil prečastiti gospod poročevalec.

Priporočam Vam, da vsprejmete to resolucijo, da varujemo dostojanstvo te zbornice in grajamo ravnanje vlade, ki izdaja zakone in jih sama ne spoštuje.

Glasoval bodem za resolucijo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Gegenüber den Vorkommnissen, wie sie sich in letzter Zeit zu mehren beginnen, daß hier zwischen den Beschlüssen des Finanzausschusses und der Wiedergabe derselben im hohen Hause eine gewisse Incongruenz sich darstellt (Poslanec Hribar—Abgeordneter Hribar: «Ni res!»), bin ich bemüht, auf das entschiedenste zu erklären, daß von einer Resolution im Finanzausschusse keine Rede war, im Gegenteil, es ist constatirt worden, daß der Fall zu geringfügig sei, um bei dieser Gelegenheit die Sprachenfrage aufzurollen, und ist es abgelehnt worden, diesbezüglich eine Resolution zu fassen. Der Herr Vorredner hat also die Beschlüsse des Finanzausschusses im unrichtigen Sinne interpretiert. Es ist der Herr Berichterstatter nur ermächtigt worden, für seine Person eine Bemerkung zu machen, nicht aber eine Resolution zu beantragen: das sind die tatsächlichen Verhältnisse im Finanzausschusse. Es wäre an der Zeit, daß in dieser Richtung eine correctere Handlungsweise in diesem hohen Hause platzgreift. Der vorliegende Anlaß selbst ist viel zu geringfügig, um hiebei die Sprachenfrage aufzurollen. Nach meinem Dafürhalten sind die Behörden berechtigt, in der Sprache zu correspondieren, in der es ihnen angenehm ist, abgesehen davon, daß dies hier in der Dienstsprache geschehen ist. — Was der Herr Collega wegen der Correspondenz des Landesauschusses mit der Landes-Regierung bemerkt hat, so habe ich nicht nöthig, die Partei der Regierung zu ergreifen, sondern erwähne nur, daß hier Gegenseitigkeit herrscht: die Regierung antwortet deutsch auf slovenische Eingaben des Landesaus-

schusses und wir antworten slovenisch auf deutsche Eingaben der Regierung, obwohl wir nach dem Gesetze verpflichtet wären, diese Eingaben deutsch zu beantworten; übrigens lohnt es sich eigentlich nicht, auch nur ein Wort über derlei geringfügige Angelegenheiten zu verlieren.

Poročevalec Gorup:

Omenjam samo, da se je v finančnem odseku govorilo o tej stvari na kratko, in da se je izrekla želja, da storim tukaj to opazko. To sem storil, da se pa ne bo dalje razpravljalo, ker pridemo še pozneje do tega vprašanja, ne bodem naprej govoril.

Deželni glavar:

Usojal bi se vprašati gospoda načelnika finančnega odseka, ali je istina, da se resolucija v finančnem odseku ni sklenila, kajti sicer bi moral smatrati to kot osobno željo gospoda poročevalca.

Poslanec ces. svetnik Murnik:

V finančnem odseku se ta resolucija, kakor je omenil že gospod poslanec dr. Schaffer, ni sklenila, in tudi ni bil stavljen predlog, da bi o tem sklepal slavni zbor. Govorilo pa se je o stvari, kakor je povedal gospod poročevalec. Menim, da o tem ni treba glasovanja.

Deželni glavar:

Po tem pojasnilu glasujemo le o predlogu finančnega odseka in prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo dalje k 26. točki dnevnega reda, to je:

26. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji šolskih sester de Nötre Dame v Trnovem za nagrado za poučevanje učenk v ročnih delih.
26. Müündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Schulschwestern de Nötre Dame in Dornegg um Remuneration für die Ertheilung des Unterrichtes in den weiblichen Handarbeiten.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Visoki zbor! Šolske sestre «de Nötre Dame» poučujejo v trirazrednici v Trnovem, v kateri je dosedaj vpisanih 140 deklic, ne da bi za to dobivale od kod kako plačilo ali kako nagrado. Navajajo pa ob enem, da poučujejo deklice tudi v ročnih delih, namreč v pletenji, šivanji, vezenji i. t. d. in v vsem, kar je treba znati deklicam ne le iz priprostih, ampak tudi iz bolj-ših družin. Ker pomanjkuje deklicam tvarine, obračajo se šolske sestre do slavnega zbora, da bi se jim dovolilo nekoliko podpore za poučevanje v ročnih delih. Ker je slavni deželni zbor v jednaki priliki že dovolil

neko podporo šolskim sestram v Šmihelu pri Novem Mestu in ker poučujejo šolske sestre v Trnovem 140 deklic tudi v drugih strokah ljudske šole, predlaga finančni odsek:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Šolskim sestram «de Nôtre Dame» v Trnovem dovoljuje se za poučevanje šolaric v ročnih delih 100 goldinarjev podpore iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k 27. točki dnevnega reda, to je:

27. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Blejske za podporo letnih 300 gld. zdraviskemu zdravniku na Bledu.

27. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Gemeindevorstellung von Bledes um Bewilligung einer Subvention jährlicher 300 fl. für den Curarzt in Bledes.

Poročevalec vitez dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki deželni zbor! Županstvo na Bledu prošlo je, da bi se zdravniku dr. Emilu Klimeku, kateri je nastopil svojo službo dné 20. septembra t. l., dala za leto 1891. podpora 300 gold. in ravno toliko za prihodnja leta kot zdraviskemu zdravniku. Leta 1889. je sklenil visoki deželni zbor dati v ta namen podporo 300 gold. za toliko časa, dokler se kaže potreba posebne nagrade za ondotnega zdravnika. Ali je sedaj ta nagrada še potrebna ali ne? Letos se je oddala dotična služba dr. Klimeku. Za to mesto dobiva 600 gold., vrhu tega pa 300 gold. za substitucijo okrožnega zdravnika v Bohinjski Bistrici in 200 gold. podpore iz zdravškega zaklada, skupaj 1100 gold. Ali od onih 300 gold., katere dobiva za substitucijo okrožnega zdravnika v Bohinjski Bistrici, mu ne preostaje nič, ker mora vse izdati za vožnje, pomisliti pa je tudi, da je na Bledu življenje drago in da mu bode težko shajati, posebno v prvem času. Ker je pa želeti, da se zdravnik na Bledu stalno namesti in se, rekel bi, spoprijazni z razmerami, dalje z ozirom na to, da je ta zdravnik zmožen več jezikov, mislil je finančni odsek, da bi kazalo, se na jedno leto dati podporo 200 gold., ali to bi bilo zadnje leto.

Predlagam v imenu finančnega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Okrožnemu zdravniku na Bledu kot zdraviskemu zdravniku dovoljuje se le še za leto 1891. nagrada v znesku 200 gold. iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 28. točki dnevnega reda, to je:

28. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Franciške Žitko, udove deželnega vratarja, za povišanje pokojnine.

28. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Franciska Žitko, landschaftlichen Portierswitwe, um Erhöhung ihrer Pension.

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Udova pokojnega vratarja deželnega dvorca, Franciška Žitko, je prosila za pomnožitev pokojnine. Opira se na to, da ima pokojnine samo 120 gld., kar je v primeri s plačo njenega moža premalo. Pokojni njej mož je imel plače 360 gld., dve petletnici v znesku 100 gld., kot hišnik dobival je 100 gld. in razun tega je imel prosto stanovanje in službeno obleko. Pokojnina udove je sicer normalno odmerjena, ampak finančni odsek je vendar previdel, da je za ženo, katera je precej v letih in zmirom bolehná, ta pokojnina premajhna, in je bil za to mnenja, da se ji nekoliko poviša. Ne more pa priporočati, da se vzviša pokojnina kot taka, ker bi potem gotovo prišlo še več takih prošenj, zato pa predlaga, da se ji dovoli za 3 leta miloščina letnih 30 gld., tako, da bi vsega skupaj dobivala iz deželnega zaklada letnih 150 gld.

Predlagam v imenu finančnega odseka:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Vratarjevi udovi Franciski Žitko se poleg njene pokojnine letnih 120 gld. iz deželnega zaklada dovoljuje za tri leta pričenshi s 1. januarjem 1891 miloščina letnih 30 gld.»

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 29. točki dnevnega reda, to je:

29. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Magdalene Venedig, učiteljske udove, za miloščino.

29. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Magdalena Venedig, Lehrerswitwe, um Bewilligung einer Gnadengabe.

Poročevalec Klun:

Učiteljska udova Magdalena Venedig je poslala prošnjo za miloščino zase in za svoje hčeri Santo in Julijo. Njen mož Herman Venedig pripravljaj se je za profesorja na srednji šoli, ali naposled je postal učitelj na ljudski šoli. Služboval je na Gorenje-Avstrijskem, pozneje pa je prišel na Kranjsko, in tu je služboval na več krajih, naposled na Topli Rebri, v občini Smuki na Kočevskem; definitivno nastavljen je bil pa le dve leti, in zato je udova dobila samo odpravnino 100 gld., in 100 gld. pogrebne. Dokler je imela teh 200 gld. in si je mogla kaj prislužiti z rokama, shajala je, sedaj pa je v največji bēdi s svojima hčerkama, kateri ste rojeni: ena leta 1884., druga pa leta 1886. Finančni odsek je uvaževal, da imamo že takih udov, katerih možje niso služili 10 let, in so se jim vendar dovoljevale miloščine, in zato predlaga, da se dovoli tudi udovi Magdaleni Venedig neka podpora.

Predlog finančnega odseka se glasi:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Učiteljevi udovi Magdaleni Venedig dovoljuje se za njo in njeni hčeri Santo in Julijo za tri leta, pričenski s 1. januarjem 1891 iz učiteljskega pokojninskega zaklada miloščina letnih sto (100) goldinarjev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 30. točki dnevnega reda, to je:

30. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Matije Eppicha, glavnega odgonskega sprevodnika, za izvanredno podporo.

30. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Mathias Eppich, Hauptschubführers, um Bewilligung einer außerordentlichen Geldaushilfe.

Poročevalec Klun:

Glavni odgonski sprevodnik Matija Eppich prosi za izvanredno podporo. On je že dobil od deželnega odbora redno podporo, katero dovoljuje deželni odbor uradnikom in služabnikom, ali ta mu ne zadostuje in zatorej se je obrnil do slavnega zbora. To pa nikakor ne gré, da bi se deželni uradniki in sluge obračali do deželnega zbora s takimi prošnjami, ker deželni zbor ne more presojsati, ali je kdo že kaj dobil ali ne in ali sploh kaj zasluži ali ne. Zato je treba odbiti take prošnje enkrat za vselej s tem, da se vračajo deželnemu odboru, da jih on reši v svojem delokrogu.

Predlagam torej:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja glavnega odgonskega sprevodnika Matije Eppicha za izvanredno podporo se izroča deželnemu odboru v rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo sedaj k 31. točki dnevnega reda, to je:

31. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji katoliškega društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani za podporo za zgradbo društvene hiše.

31. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Katholischen Gesellenvereines in Laibach um Subvention für den Bau des Vereinshauses.

Poročevalec Hribar:

Visoki deželni zbor! Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je vložilo dné 26. oktobra l. 1890. pri visokem zboru prošnjo, naj bi se mu za zgradbo nove društvene hiše dovolila primerna podpora. V prošnji pripovedujejo zgodovino tacih in jednacij društev v Avstriji, namen teh društev in končno, koliko je stalo poslopje, katero si je sezidalo. Ker smo imeli v visokem zboru že lansko leto jednako prošnjo društva katoliških rokodelskih pomočnikov iz Novega Mesta, zato mi bodi dovoljeno, da iz današnje obširne prošnje prečitam le nekaj stavkov (bere — ließt:) «Glavni društveni namen je, obvarovati mlade, neskušene rokodelce nevarnosti in zanj sedanjega časa. Olajšati hoče starišem skrb za njihove sinove. Vzgojiti namerava državi vrle državljane, človeški družbi pridne in poštene rokodelce in poznejšim rodovinom vzgledne očete».

Ni dvojbe, da društvo v resnici koristno posluje in ker so troški za društveno poslopje v Ljubljani znašali 30.000 gld., od katerih pa je nepokritih še 20.000 gld., zato predlaga finančni odsek:

«Visoki deželni zbor naj sklene, da se ima «Katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov v Ljubljani» iz deželnega zaklada izplačati za zgradbo društvene hiše donesek 500 gld. jedenkrat za vselej.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 32. točki dnevnega reda, to je:

32. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Štefana Tomšiča, nadučitelja v Vipavi, za podporo za zdravljenje na kaki kliniki.

32. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Stefan Tomšič, Oberlehrers in Wippach, um Subvention zum Besuche einer Klinik.

Poročevalec vit. dr. Bleiweis-Trsteniški:

Visoki zbor! Nadučitelj Štefan Tomšič v Vipavi prosi milostne podpore v svrhu zdravljenja svoje bolezn, in sicer to s tem opravičuje, da ne more opravljati svoje službe, ker boleha za nosnim krvotokom. Pridejal je prošnji spričalo od dra. Kende v Vipavi, iz katerega je razvidno, da je gosp. nadučitelj Tomšič že večkrat silno krvavel, da ni mogoče ga tam ozdraviti in bi bilo treba, da bi šel na kako kliniko, kjer bi bilo mogoče ga ozdraviti operativnim potom. Reči moram, da ne vem, kak uspeh bi bilo mogoče doseči in kako bi se moglo bolniku vsled operacije pomagati. Z ozirom pa na to, da je gospod Tomšič v Vipavi zelo priljubljen, da ima več otrok in bi bilo zaradi tega tembolj želeli, da pride zopet do zdravja, mislil je finančni odsek, da bi vendar kazalo poskusiti tudi to sredstvo.

Ker pa deželni zbor ne daje takih podpor, ampak je to stvar deželnega šolskega sveta, predlaga torej finančni odsek:

»Visoki deželni zbor naj sklene:

Odstopi se prošnja nadučitelja Štefana Tomšiča za milostno podporo v svrhu njegovega ozdravljevanja deželnemu šolskemu svetu s priporočilom.»

Deželni glavar:

Želi kdo bese?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo sedaj k 33. točki dnevnega reda, to je:

33. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Matija Jerina v Goričici, za podporo vsled požara.

33. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Abbrandlers Mathias Jerina in Goričica um Unterstützung.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Slavni zbor! Matija Jerina, posestnik v Goričici št. 13, je vložil prošnjo, v kateri navaja, da mu je 10. oktobra tega leta zgorel hlev, skedenj, kozolec, shramba za poljske pridelke, 4 prešiči in vsa živinska krma, in da znaša škoda 3000 gld. Razen tega tarna,

da je vse to izdelal šele pred kratkem in izzidal zato ves svoj denar, tako, da je tem hujše prizadet. Ker je deželnemu odboru za take stvari v proračunu deželnega zaklada že svota dovoljena, je bil finančni odsek mnenja, da bi ta prošnja imela priti do deželnega odbora in ne do deželnega zbora, in zato predlagam:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja Matije Jerine v Goričici se izroči deželnemu odboru z naročilom v rešitev, da se pri razdelitvi za take stvari dovoljene svote na prositelja ozira.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrde temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predidemo sedaj k 34. točki dnevnega reda, to je:

34. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole v Kočevji za podporo.

34. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Schulausschusses der gewerblichen Fortbildungsschule in Gottschee um Bewilligung einer Subvention.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Šolski odbor obrtne nadaljevalne šole v Kočevji je vložil prošnjo, da bi se tudi za prihodnje leto dovolilo nekoliko podpore za to šolo. V tej prošnji se navaja, da je bila lanskega leta dovoljena od deželnega odbora podpora 180 gld., da se pa kaže, da bode letos primanjkljeja kakih 50 gld. Z ozirom na to, da je potreba na tej šoli ravno tako utemeljena, kakor pri drugih obrtnih nadaljevalnih šolah, in ker ima deželni odbor za obrtne nadaljevalne šole v proračunu deželnega zaklada že itak dovoljeno neko svoto, menil je finančni odsek, da spada tudi ta prošnja bolj v področje deželnega odbora, nego deželnega zbora, in zato predlagam:

«Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole v Kočevji izroča se deželnemu odboru z naročilom, da se na njo pri podelitvi podpor obrtno-nadaljevalnim šolam ozira.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prestopimo na glasovanje, in prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo sedaj k zadnji točki današnjega dnevnega reda, to je:

35. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 4. letnega poročila deželnega odbora «Deželne podpore».

35. Mündlicher Bericht des Rechenschaftsberichts-ausschusses über den § 4 des Rechenschaftsberichtes des Landesauschusses: «Landesunterstützungen.»

Poročevalec Stegnar:

Visoka zbornica! Deželni odbor nam v § 4. letnega poročila izkazuje, kako je gospodaril z denarjem, ki ga je imel na razpolaganje iz deželnega zaklada ali v podporo po nesreči prizadetih prebivalcev na Kranjskem, ali pa za humanitarne namene.

Prve vrste podpore, izkazane pod marg. št. 1., 2. in 3., se je razdelilo 3070 gld., in sicer po toči poškodovanim:

vasi Prerigelj na Kočevskem	250 gld.
Janezu Tisol za škodo vsled strele	30 »
8 občinam vsled požara hudo prizadetim	2480 »
in 7 pogorelcem	310 »

torej skupaj 3070 gld.

Pod marg. št. 4. je omenjena podpora 150 gold., katero je deželni odbor naklonil pravoslovcu Josipu Mantuani na Dunaji z namenom, da nabere gradiva za životopis o slovečem glasbenem umetelniku Jakobu Händlu, katerega hoče «Glasbena Matica» prihodnje léto slaviti kot našega kranjskega rojaka; v čast njegovemu spominu služila se bode maša zadušnica, priredil koncert z njegovimi skladbami in dal na svetlo «Gallus-Album».

Odsek za letno poročilo radostno pozdravlja to za našo domovino častno namero «Glasbene Matice» in se nadeja tudi pritrditve visokega deželnega zbora.

Po deželnega zbora sklepah v lanskem zasedanju povodom obravnave deželnega proračuna pooblaščen, je deželni odbor izplačal vse podpore raznim zavodom, društvom in posamičnim osebam v znesku 4915 gld.

K tej svoti je še pristeti podpora, ki se je izplačala dramatičnemu društvu in sicer koncem leta 1889. še ostalih 800 gld. in za leto 1890. od votiranih 2000 gld. delni znesek 1700 gld.

Svota vseh omenjenih podpor znaša torej 7415 gld.

Imenom odseka za letno poročilo imam čast nasvetovati:

«Visoka zbornica skleni:

1.) Marg. točke 1., 2., 3. in 4. naj se vzamejo z odobrenjem na znanje.

2.) Mar. št. 5., 6. in 7. pa naj služijo v vednost.»

(Deželnega glavarja namestnik gospod baron Apfaltrern prevzame predsedstvo. — Landeshauptmann-Stellvertreter Herr Baron Apfaltrern übernimmt den Vorsitz.)

Landeshauptmann-Stellvertreter Baron Apfaltrern:

Wünscht jemand der Herren das Wort zu dem eben vernommenen Antrage?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Nachdem dies nicht der Fall ist, so ersuche ich diejenigen Herren, welche mit dem eben vernommenen Antrage einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Somit sind wir mit der Tagesordnung fertig geworden. Wir haben nunmehr noch die Nummer 6 der Tagesordnung zu erledigen, das ist die Wahl des Specialauschusses für die Unterkrainer Eisenbahnen und zwar nach dem vorher gefassten Beschlusse eines Ausschusses von 9 Mitgliedern.

Ich unterbreche die Sitzung behufs Vornahme der Wahl für einige Augenblicke.

(Seja prestane ob 1 uri 25 minut ter se zopet nadaljuje ob 1 uri 30 minut. — Die Sitzung wird um 1 Uhr 25 Minuten unterbrochen und um 1 Uhr 30 Minuten wieder aufgenommen.)

(Gospod deželni glavar dr. Poklukar prevzame predsedstvo. — Der Herr Landeshauptmann Dr. Poklukar übernimmt den Vorsitz.)

Deželni glavar:

Otvorjam zopet sejo in naznanjam, da se je izročil med sejo predsedništvu visoke zbornice samostalni predlog gospoda poslanca Sveteca in tovarišev. Gospoda tajnika naprosim, da prečita ta nasvet.

Tajnik Pfeifer:

(bere — liešt):

«Nasvet.

Slavni deželni zbor naj na podlagi § 19. deželnega reda sklene:

Visoka c. kr. vlada se prosi:

- naj državnemu zboru nasvetuje, da se napravi v Ljubljani deželno nadsodišče za slovensko Štajersko, slovensko Koroško, Kranjsko, Goriško s Trstom in za Istro z laškim senatom;
- naj državnemu zboru nasvetuje, da se napravi v Ljubljani pravna akademija, oziroma juridična fakulteta s slovenskim, oziroma hrvaškim učnim jezikom.

V Ljubljani dné 7. novembra 1890.

L. Svetec,

Hinko Kavčič,
Klun,
Murnik,
dr. Vošnjak.
Bleiweis,
Janko Kersnik,
Ivan Hribar,
dr. Poklukar,
Jos. Gorup,
Klein,
Visnikar,

Fr. Povše,
Fr. Stegnar,
Grasselli,
Pfeifer,
Oton Detela,
M. Lavrenčič,
V. Ogorelc,
Pakiž,
Dragoš,
dr. Ivan Tavčar
dr. Papež.»

Deželni glavar:

Nadalje se je izročila interpelacija, katero tudi prosim prečitati.

Tajnik Pfeifer:

(here — ließt):

«Interpellation.

Die demnächst zur Vollendung gelangende Laibach-Steiner Local-Bahn führt in der Strecke von den letzten Häusern der Ortschaft Dobrava, d. i. von der Grenze der Bezirke Umgebung Laibach und Stein bis nach dem dritten Hause der Ortschaft Tersein in einer Länge von circa zwei Kilometern auf dem Straßenkörper der Wien-Triester Hauptstrecke und ist derart gebaut, daß vom Straßenkörper der erforderliche Streifen entnommen und zwischen der Bahn und dem Reste der Straße Brellsteine aufgestellt worden sind.

Es liegt auf der Hand, daß der auf dieser Straße sehr lebhafter Verkehr mit Zug- und Treibvieh bei der unmittelbaren Nähe der Eisenbahnzüge ein sehr bedenklicher, der körperlichen und Eigenthumsicherheit höchst gefährlicher sein wird, wie dies schon derzeit bei den verkehrenden Schotterzügen zutage tritt. Die Gefahr ist umso größer, weil die dem Bahnkörper gegenüberliegende Seite der Straße zum größten Theile der fraglichen Straßenstrecke ein Sumpf ist.

Bei dieser Sachlage und im Hinblick auf den Artikel VI. des Localbahn-Gesetzes vom 25. Mai 1880, Nr. 56, R. G. Bl., stellen die Gefertigten an die k. k. Regierung die Anfrage:

Ist dieselbe bei dem Umstande, als es den Anschein hat, daß es versäumt worden ist, schon bei der Tracen-Revision die Sicherung des Straßenverkehrs zur Bedingung der Baubewilligung auch in der vorstehend angedeuteten Richtung zu machen, geneigt und gewillt, Vorkehrungen zu treffen und zu veranlassen, welche den Straßenverkehr auf bezeichneter Strecke der Wien-Triester Reichsstraße vor der geschilderten eminenten Gefahr schützen.

Laibach am 7. November 1890.

Otto Baron Apfaltrern,

Murnik,	Dragoš,
Klein,	Robert Braune,
Pfeifer,	Dr. Schaffer,
J. Kersnik,	Erwin Graf Auersperg,
Otto Detela,	Bar. Schwegel,
Dr. Bošnjak,	Friedrich Bar. Rehbach,
Višnikar,	C. Luchmann,
Povše,	Leo Graf Auersperg,
B. Dgorelc,	Leo Freih. v. Liechtenberg,
Dr. J. Tavčar,	Dr. Bleiweis,
Pafkž,	J. Stegnar,
S. Kavčič,	Grasselli,

L. Svetec.

Deželni glavar:

To interpelacijo izročil bodem takoj prečastitemu gospodu deželnemu predsedniku; gledé prečitanega

naveta pa se bodem oziral pri sestavi dnevnega reda za prihodnjo sejo.

Gospod deželni predsednik ima besedo.

Landespräsident Freiherr von Winkler:

Was die Interpellation des Herrn Abgeordneten Baron Apfaltrern und Genossen betrifft, so verkenne ich die Wichtigkeit des Gegenstandes nicht, ich werde demselben meine vollste Aufmerksamkeit zuwenden. Ich bitte die Versicherung entgegenzunehmen, daß Alles vorgekehrt werden wird, damit durch den Eisenbahnverkehr die öffentliche Sicherheit in keiner Weise wird gefährdet werden.

Deželni glavar:

Prosim gospoda poslanca Kersnika in barona Rechbacha, da prevzameta skrutinij ravnokar zvršene volitve.

(Po kratkem prestanku. — Nach einer kurzen Unterbrechung.)

Prosim gospoda poslanca Kersnika, da poroča o izidu volitve.

Poslanec Kersnik:

Izvoljeni so sledeči gospodje poslanci: Detela, Gorup, Klun, dr. Tavčar, Višnikar, baron Apfaltrern in grof Leo Auersperg z 32 glasovi, dr. Schaffer z 31, in Graselli z 29 glasovi. Dva glasa je dobil gospod poslanec Hribar in 1 glas gospod poslanec baron Wurzbach.

Deželni glavar:

Naznanilo se mi je, da se je odsek za dolenske železnice že konstituiral in si zbral gospoda poslanca Grasselli-a za načelnika in gospoda poslanca barona Apfaltrern-a za namestnika.

Dalje imam naznaniti, da imata finančni in upravni odsek takoj po seji kratko zborovanje. Odsek za letno poročilo ima sejo danes popoldne ob 4 $\frac{1}{2}$ uri; upravni odsek tudi danes ob 4 $\frac{1}{2}$ uri in finančni odsek jutri ob 10. uri dopoldne.

Naznanjam še, na kar sem v zadnji seji pozabil, da bode ogledovanje čolna v muzeji jutri ob $\frac{1}{2}$ 3. uri popoldne.

Prihodnja seja bode v torek, 11. t. m. ob 10. uri dopoldne, s sledečim dnevnim redom:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Sklepam sejo.

Konec seje ob 1. uri 45 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 45 Minuten Nachmittag.